ZBO-verantwoording 2022

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inhoud

Inleiding

Toezicht

Resolutie en depositie-garantiestelsel (DGS)

Bijlagen

Deze PDF is klikbaar, gebruik de tabbladen en knoppen om te navigeren.

1 Inleiding

DNB is een onafhankelijke centrale bank, toezichthouder, resolutie- en depositogarantiestelsel (DGS)-autoriteit en zet zich in voor een stabiel financieel systeem met het oog op een economie die bijdraagt aan duurzame welvaart voor alle Nederlanders. Als toezichthouder maakt DNB zich sterk voor een vertrouwenwekkende, schokbestendige en toekomstgerichte financiële sector. Daarom houdt zij prudentieel en integriteitstoezicht op banken, verzekeraars, pensioenfondsen en andere financiële instellingen. In haar rol van resolutie- en DGS-autoriteit werkt DNB aan ordentelijke afwikkeling van banken en verzekeraars die in financiële problemen komen.

De ZBO-verantwoording zal op 4 april 2023 worden besproken met vertegenwoordigers uit de verschillende financiële sectoren. Het verslag van de panelbijeenkomst, evenals de lijsten met acties en adviezen die hieruit zijn voortgekomen, zijn te vinden op de website van DNB.

1.1 Overzicht en samenvatting gerealiseerde kosten
1.2 Doelmatigheid en rechtmatigheid
1.3 Over deze ZBO-verantwoording

1.1 Overzicht en samenvatting gerealiseerde kosten

In 2022 zijn er minder kosten gemaakt voor de uitvoering van de ZBO-taken dan begroot. In totaal is sprake van een onderschrijding van EUR 3,7 mln. De onderschrijding voor de taak Toezicht is EUR 4,6 mln. en voor de taken Resolutie en Depositogarantiestelsel (DGS) is er een overschrijding van EUR 0,9 mln. (zie tabel 1[1]).

De oorzaken voor de onderschrijding op de taak Toezicht zijn voor een groot deel gerelateerd aan een lagere bezetting, onder andere als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. De personeelskosten liggen ook lager omdat de invulling van de meerjarige taakstelling sneller wordt gerealiseerd dan was begroot.

De onderbesteding op de taak Toezicht is niet gelijk verdeeld over de deelsectoren. Zo vielen de kosten voor het toezicht op de banken lager uit omdat er onder andere minder kosten voor de inhuur van capaciteit voor on-sites zijn gemaakt (zie de toelichting deelsector banken). Ook vielen de reis- en verblijfkosten lager uit dan begroot, als gevolg van de nasleep van de corona maatregelen voor-namelijk omdat er minder internationaal is gereisd. Zo is op een aantal vlakken het doorlopend basistoezicht teruggebracht en hebben we minder opvolging aan risico's kunnen geven. Daarnaast is een aantal toezichtbrede activiteiten geherprioriteerd en hebben we door de lagere bezetting ook in algemene zin minder risico's kunnen zien.

De overschrijding van de Resolutie taak komt voor een belangrijk deel voort uit de uitvoering van het DGS voor Amsterdam Trading Bank (ATB). De budgetten voor inhuur en juridische adviezen zijn grotendeels aangewend voor deze casus en diverse medewerkers zijn tijdelijk ingezet op de verwerking van de DGS-uitkeringen van ATB.

Tabel 1 Gerealiseerde kosten 2022 ZBO-taken DNB

EUR miljoen

Meerjarig kostenoverzicht per ZBO-taak	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Toezicht	176,4	188,2	197,0	201,6	-4,6
Resolutie en DGS	21,5	22,9	22,8	21,9	0,9
Totaal	**197,9**	**211,1**	**219,8**	**223,5**	**-3,7**

1 Door afrondingsverschillen kan het voorkomen dat de gepresenteerde totalen en verschillen tussen gerealiseerde en begrote kosten niet volledig op elkaar aansluiten. Dit geldt voor alle tabellen in deze ZBO-verantwoording.

Tabel 2 Kostenverdeling per doelgroep

EUR miljoen

Kostenverdeling doelgroepen	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Toezicht op significante banken	46,9	54,5	58,3	61,0	-2,7
Toezicht op overige banken	32,4	30,6	32,0	33,1	-1,1
Toezicht op verzekeraars	40,9	41,0	42,3	42,9	-0,5
Toezicht op zorgverzekeraars	2,8	3,0	2,5	3,0	-0,5
Toezicht op pensioenfondsen	30,0	30,4	32,1	31,7	0,4
Toezicht op beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen	8,3	8,7	8,6	8,4	0,2
Toezicht op betaalinstellingen	7,4	10,0	10,5	10,9	-0,4
Toezicht op trustkantoren	4,7	5,6	5,9	5,9	-0,0
Toezicht op overige Wwft instellingen	0,2	0,6	0,5	0,8	-0,3
Toezicht op crypto's	1,9	2,2	3,0	2,7	0,3
Financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba	0,9	1,5	1,2	1,2	0,1
Totaal Toezicht	**176,4**	**188,2**	**197,0**	**201,6**	**-4,6**
Resolutie banken	6,9	10,1	10,3	9,5	0,9
Resolutie verzekeraars	3,8	5,6	5,4	6,5	-1,1
Depositogarantiestelsel (NL)	10,7	7,0	6,9	5,6	1,3
DGS Bonaire, Sint Eustatius en Saba	0,2	0,2	0,2	0,3	-0,1
DGS Coulanceregeling			-		-
Totaal Resolutie en Dgs	**21,5**	**22,9**	**22,8**	**21,9**	**0,9**
Totaal ZBO	**197,9**	**211,1**	**219,8**	**223,5**	**-3,7**

1.2 Doelmatigheid en rechtmatigheid

DNB streeft naar volledige doelmatigheid en rechtmatigheid van haar uitgaven. De beoordeling van de doelmatigheid maakt wettelijk geen onderdeel meer uit van de werkzaamheden van de externe accountant. In dit kader beoordeelt DNB zelf de doelmatigheid (zie paragrafen 2.13 en 3.5 Key Performance Indicators). Daarbij maakt DNB gebruik van de resultaten uit de doelmatigheidsstudie van 2020. DNB voldoet aan de verplichting die voortvloeit uit de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft). Als norm geldt dat meer dan 98 procent van de uitgaven rechtmatig is. In 2022 bedraagt dit percentage 99,3 procent. In 2021 en 2020 bedroeg dit percentage 99,8 procent respectievelijk 99,2 procent. De werkzaamheden en het oordeel van de externe accountant zijn opgenomen in de controleverklaring[2].

1.3 Over deze ZBO-verantwoording

In deze verantwoording leest u hoe DNB in 2022 invulling heeft gegeven aan de Toezicht-, Resolutie- en DGS-taken. In hoofdstuk 2 wordt toegelicht welke inspanningen DNB in het kader van haar Toezichttaak heeft verricht, welke resultaten zijn bereikt en wat de kosten hiervan zijn geweest. Hetzelfde geldt voor hoofdstuk 3 met betrekking tot de Resolutie en DGS-taken.

2 Zie bijlage 5: Controleverklaring van de externe accountant.

2 Toezicht

In dit hoofdstuk leest u hoe DNB in 2022 invulling heeft gegeven aan haar Toezichttaak: er wordt een overzicht gegeven van de sectoroverstijgende toezichtinspanningen en -resultaten van DNB en er wordt ingegaan op enkele belangrijke toezichtactiviteiten per sector. Tevens wordt toegelicht hoe DNB de haar beschikbare financiële middelen heeft aangewend.

2.1 Gerealiseerde kosten Toezicht
2.2 Financiering
2.3 Bereikte resultaten
2.4 Banken
2.5 Verzekeraars
2.6 Pensioenfondsen en premiepensioeninstellingen
2.7 Beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen
2.8 Betaal- en elektronischgeldinstellingen
2.9 Trustkantoren
2.10 Overige Wwft-instellingen
2.11 Cryptoinstellingen
2.12 Toezicht op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES)
2.13 Key Performance Indicators
2.14 Risicobeheersing

2.1 Gerealiseerde kosten Toezicht

De gerealiseerde toezichtkosten bedragen in 2022 EUR 197 mln. De realisatie komt daarmee EUR 4,6 mln. onder het budget uit.

Tabel 3 Gerealiseerde toezichtkosten

EUR miljoen

Begroting toezichtactiviteiten	Realisatie 2020*	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Directe toezichtinzet		85,4	89,4	97,1	-7,8
Juridische activiteiten		4,1	4,4	4,6	-0,2
Digitale strategie/ICT		53,7	61,2	54,9	6,3
Bedrijfsvoering en programma Huisvesting		18,2	18,7	19,1	-0,4
Adviesdiensten en overig		26,7	23,3	25,9	-2,6
Totaal begroting	**176,4**	**188,2**	**197,0**	**201,6**	**-4,6**

*Door een aanpassing van de kostenallocatie met ingang van het kostenkader 2021 is de vergelijking met 2020 alleen op totaalniveau mogelijk.

Toelichting directe toezichtinzet (EUR -7,8 mln.)

De kosten vallen in 2022 EUR 7,8 mln. lager uit dan begroot. Hieronder geven we een toelichting op significante verschillen tussen realisatie en begroting 2022 wat betreft de directe toezichtinzet.

Over heel 2022 had DNB gemiddeld circa 20 fte minder capaciteit dan begroot beschikbaar voor de uitvoering van de toezichtactiviteiten. De krappe arbeidsmarkt in combinatie met de begrote opschaling heeft, ondanks een sterke instroom, ervoor gezorgd dat er sprake was van een onderbezetting over 2022. Dit heeft geresulteerd in minder personeelskosten. De impact van de onderbezetting manifesteert zich op verschillende terreinen. In de eerste plaats resulteerde de structurele onderbezetting in een hoge werkdruk bij toezichthouders en is er bijvoorbeeld minder tijd geweest voor opleidingen, ontwikkeling en intercollegiale afstemming. Daarnaast heeft de onderbezetting ook direct impact gehad op de realisatie van de toezichtagenda. Zowel in het lopend toezicht als bij de veranderopgave van DNB is er minder en/of later gerealiseerd dan was voorgenomen. Dit heeft ertoe geleid dat voor bepaalde risicogebieden ons beeld over de staat van de sector minder uitgebreid is dan we nastreven en dat we minder risico's hebben kunnen opvolgen.
De impact van de onderbezetting wordt in de sectorparagrafen nader toegelicht.
De begrote kosten voor inhuur van capaciteit voor on-sites bij banken vielen in 2022 lager uit dan begroot. Zie de sectorparagraaf banken voor de aanvullende toelichting.
Een deel van de kostenonderschrijding is in 2022 door DNB aangewend om benodigde extra investeringen te doen in het ICT fundament. Dit wordt nader toegelicht in de alinea over de Digitale strategie/ICT kosten.

Juridische activiteiten (EUR -0,2 mln.)

In 2022 is er voor EUR 0,2 mln. minder externe juridische expertise afgenomen dan was begroot.

Digitale strategie / ICT (EUR 6,3 mln.)

Het budget voor de digitale ambities van DNB in 2022 bleek ontoereikend. DNB heeft in 2022 bijgestuurd door een deel van de onderuitnutting door lagere bezetting in te zetten om benodigde extra investeringen in het IT-fundament te doen. Zo zijn er meer kosten gemaakt voor de vernieuwing van de DNB werkplek (Smart Workspace) en de onderliggende infrastructuur. Daarnaast is geld gegaan naar het Infra Verbeterplan, waarmee grote stappen richting een stabieler datacenter zijn gezet, en het Programma Data, dat als doel heeft de maximale waarde uit data te halen. Tot slot zijn middelen besteed aan het uitfaseren van *legacy* applicaties en extra inzet op de Cloud om de weg vrij te maken voor verdere digitalisering.

Als gevolg van de benodigde extra investeringen in het fundament van de ICT-voorzieningen en omdat er zowel bij de ontwikkelteams, die ook voor andere ICT-trajecten nodig bleken, als bij de business minder capaciteit beschikbaar was dan voorzien, is de digitale strategie toezicht getemporiseerd.

Bedrijfsvoering en programma Huisvesting (EUR -0,4 mln.)
De kosten voor bedrijfsvoering zijn lager uitgevallen door de subsidie die DNB in 2022 heeft ontvangen vanuit het rijksoverheidsprogramma Open op Orde, gericht op het inrichten van een open en transparante informatiehuishouding. Bij het opstellen van de begroting was het nog onzeker of de subsidie verstrekt zou worden.

Adviesdiensten en overig (EUR -2,6 mln.)
De realisatie valt o.a. lager uit door lagere kosten voor bankbrede personeelsregelingen, minder buitenlandse detacheringen en (incidentele) lagere kosten voor pensioenuitvoering.

2.2 Financiering

De in rekening gebrachte toezichtkosten met betrekking tot 2022 bedroegen in totaal EUR 205,1 mln., bestaande uit opbrengsten uit reguliere heffingen (EUR 198,3 mln.), leges (EUR 2,2 mln.) en ontvangsten uit boetes en dwangsommen van de sector (EUR 4,6 mln.) (zie tabel 30). Daarnaast ontving DNB een bijdrage van de overheid voor het toezicht op Bonaire, St Eustatius en Saba. Het verschil met de gerealiseerde kosten wordt verrekend met de sector en de overheid (Bonaire, St Eustatius en Saba). Voor de verrekening met de sector wordt uitgegaan van de Wbft 2019, waarin is bepaald dat het exploitatieverschil per categorie instellingen plaatsvindt. De exploitatieverschillen van de sectoren worden voor een groot deel bepaald doordat de gerealiseerde kosten afwijken van de begroting. In de sectorspecifieke paragrafen worden de afwijkingen van de begroting toegelicht.

De verrekening van de boetes en dwangsommen is gebaseerd op de opgelegde boetes en dwangsommen. Het bedrag dat in totaal is opgelegd in 2022 bedraagt EUR 4,6 mln., zie tabel 30. De verrekening van de ontvangen boetes en dwangsommen vindt plaats volgens het (gewijzigde) Besluit bekostiging financieel toezicht 2019. Dat betekent dat DNB naast de verrekening met de sector ook de heffingsreserve kan vullen. DNB heeft besloten om de reserve met het maximale bedrag (EUR 4,5 mln.) te vullen, zodat toekomstige, incidentele fluctuaties in de heffingen (deels) opgevangen kunnen worden doordat deze opbrengsten op een later moment terugvloeien naar de sector.
Uit tabel 4 blijkt dat er EUR 4,6 mln. terugvloeit naar de sector. Dit komt doordat de kosten over 2022 lager waren dan begroot. Het restant van de opbrengsten uit boetes en dwangsommen EUR 0,1 mln. komt ten gunste van de overheid.

Tabel 4 Exploitatieresultaat toezichtkosten in 2022

EUR miljoen

	Gerealiseerde kosten	Opbrengsten uit heffingen*	Verrekening boetes en dwangsommen	Te verrekenen met sector	Te verrekenen met overheid***
Banken	90,4	94,3	-	-3,7	-
Verzekeraars (exclusief Zorg)	42,3	43,0	-	-0,5	-
Zorgverzekeraars	2,5	3,0	-	-0,5	-
Pensioenfondsen	32,1	31,2	-	0,9	-
Beleggingsinstellingenen - ondernemingen*	8,6	8,3	-	0,3	-
Betaal- en elektronischgeldinstellingen	10,5	11,4	-	-0,9	-
Trustkantoren	5,9	5,7	-	0,2	-
Cryptoinstellingen*	3,0	3,4	-	-0,4	-
Overige Wwft-instellingen	0,5	-	-	-	-
Bonaire, St Eustatius en Saba**	1,2	1,2	-	-	-0,0
Toevoeging aan heffingsreserve			4,5		
Totaal	**197,0**	**201,6**	**4,5**	**-4,6**	**0,0**

* Nog niet alle toezichtkosten zijn gefactureerd

** Ontvangsten uit heffingen totaal 1,2 mln waarvan voorschot van de overheid EUR 1,2 mln. en heffingen sector minder dan EUR 0,1 mln.

*** Exclusief de opbrengst van boetes en dwangsommen die niet aan de sector wordt teruggegeven ad EUR 0,1 mln.

2.3 Bereikte resultaten

Hieronder volgt een (niet-uitputtend) overzicht van de sector-overstijgende toezichtinspanningen en resultaten. Daarna wordt ingegaan op enkele belangrijke toezichtresultaten per sector.

Het jaar 2022 heeft wederom aangetoond dat het belangrijk is dat een toezichthouder wendbaar is en inspeelt op actualiteit. De economische gevolgen van de oorlog in Oekraïne hebben impact op de gehele financiële sector. Dit heeft ook gevolgen gehad voor Toezicht. Directe gevolgen door bijvoorbeeld de intensivering van de sanctie-uitvoering, maar ook indirecte gevolgen zoals bij het faillissement van ATB. Daarnaast is er in 2022 veel aandacht uitgegaan naar de voorbereiding op nieuwe wetgeving zoals bijvoorbeeld de invoering van de Wet toekomst pensioenfondsen (Wtp) en de Digital Operational Resilience Act (DORA) regelgeving.

In aanvulling op ons reguliere toezicht en actuele ontwikkelingen, heeft DNB aandacht voor de structurele uitdagingen binnen toezicht. In haar Visie op Toezicht 2021-2024 heeft DNB drie speerpunten geformuleerd die zij nodig acht voor effectief en doelmatig toezicht: digitalisering, duurzaamheid en financieel-economische criminaliteit. In deze paragraaf leest u een overzicht van de belangrijkste toezichtinspanningen en resultaten op deze speerpunten in 2022.

Speerpunt 1 – DNB speelt in op technologische vernieuwing in de financiële sector

De transformatie naar *smart supervisor* komt trager tot stand dan beoogd. Zo was de inzet van ontwikkelteams nodig voor andere ICT-trajecten, zoals versterking van het ICT-fundament gericht op een robuuste werkomgeving, waaronder Smart WorkSpace. Ook vereist de transformatie meer inspanning en was bij de business minder verandercapaciteit beschikbaar dan voorzien. Oorspronkelijk was voorzien dat we eind 2022 zouden overgaan van de 'tweede golf' (toezichtprocessen zijn gedigitaliseerd en datagedreven) naar de 'derde golf' (introductie van zelflerende algoritmes in toezicht). Maar die overgang is vanwege capaciteitsgebrek nu uitgesteld naar eind 2024. Dit betekent dat in 2023 en 2024 de focus blijft op het digitaliseren van de bestaande toezichtprocessen. De tegenvallers in de ICT-voorzieningen van DNB waren bij het opstellen van het kostenkader 2021-2024 niet voorzien. Toch ligt het realiseren van de beoogde (interne) besparingen vooralsnog op schema. Dat komt doordat de fte's die waren ingeboekt om te experimenteren met innovatieve technieken zijn komen te vervallen als gevolg van het uitstellen van de overgang naar de 'derde golf'. De voor de sector beoogde besparingen worden als gevolg van het temporiseren van de digitale strategie toezicht vooralsnog niet gerealiseerd.

Mijn DNB

De doelstelling voor Mijn DNB als hét portaal om alle communicatie met instellingen veilig en efficiënt te laten verlopen is in 2022 een stap dichterbij gekomen. Zo hebben we in 2022 het Mijn DNB portaal gelanceerd en kunnen instellingen nu via één portaal terecht bij de bestaande diensten: "Digitaal Loket Toezicht" voor het doen van aanvragen en meldingen bij DNB en "Digitaal Loket Rapportages" voor de reguliere rapportages. Daarnaast heeft DNB in 2022 een succesvolle pilot uitgevoerd met nieuwe *tooling* om gebruiksvriendelijker en minder foutgevoelige kwalitatieve uitvragen te kunnen doen. Deze *tooling* moet in 2023 beschikbaar komen. Omdat we voorrang hebben gegeven aan deze *tooling* waar de sector al langer behoefte aan heeft, menen we de meeste toegevoegde waarde voor de sector te creëren. Dit heeft voorrang gekregen ten opzichte van andere nieuwe toezichtdiensten in Mijn DNB, zoals het tonen van het risicoprofiel van een instelling dat DNB vaststelt en een berichtenbox om de communicatie met instellingen te vereenvoudigen.

Stakeholdermanagement

Om zicht te houden op zowel de kansen als de risico's heeft DNB, onder meer in het iForum, de dialoog met de sector voortgezet over de impact van belangrijke technologische ontwikkelingen.

Via de - gezamenlijk met de AFM opgezette - InnovationHub hebben we 211 vragen uit de sector behandeld over de relatie tussen de (digitale) innovatieve uitdagingen voor marktpartijen en mogelijke toezichtregels die daarop van toepassing zijn. Dat zijn 48 vragen minder dan in 2021. Met de InnovationHub bieden de AFM en DNB gezamenlijk ondersteuning bij vragen over toezicht en bijbehorende regelgeving rond innovatieve financiële producten en diensten. Vragen kunnen komen

van nieuwe en bestaande ondernemingen, ongeacht of zij onder toezicht staan van de AFM of DNB. DNB en AFM hebben in samenwerking met de sector (brancheverenigingen en individuele instellingen) de wensen en knelpunten onderzocht ten aanzien van de werking van deze Hub en implementeren de verbeterpunten in 2023. Onder meer gaan die verbeteringen leiden tot snellere opvolging van vragen en een betere bekendheid en zichtbaarheid van de InnovationHub in de sector.

Mijn Toezicht

Met Mijn Toezicht, de digitalisering van de verschillende processen waaruit de toezichtketen bestaat – ontvangst en analyse van data, vaststellen risicoscore, planning toezichtactiviteiten – zijn stappen gezet, maar het resultaat blijft achter bij onze ambitie. Sinds 2022 zijn voor alle subprocessen digitale producten beschikbaar en zijn deze ook meer en meer aan elkaar gekoppeld. Zo is het onder meer mogelijk om met één klik dashboards en andere ondersteunende informatie in te zien in de Mijn Toezicht applicatie, waardoor toezichthouders risicoscores van instellingen sneller kunnen beoordelen. Daarnaast ondersteunt het systeem de planning van thema-onderzoeken en toezichtactiviteiten per instelling, zonder dat toezichthouders daar nog handmatig informatie uit verschillende bestanden en systemen voor hoeven te combineren. Belangrijke vervolgstappen zijn om de tooling gebruiks-vriendelijker te maken door functionaliteiten toe te voegen en meer ondersteunende informatie voor de beoordelingen eenvoudiger beschikbaar te maken.

Instellingen doen regelmatig aanvragen en meldingen bij DNB; daarvan hebben we in 2022 46% van de aanvragen gedigitaliseerd en/of verbeterd, waardoor we in totaal 81% van het totale volume hebben gedigitaliseerd. In 2024 streven we ernaar alle aanvragen en meldingen die instellingen bij DNB doen te hebben gedigitaliseerd.

Ondanks het uitstel van de derde fase, waarin we zelflerende algoritmes willen introduceren, hebben we met behulp van een door de Europese Commissie toegekende subsidie nieuwe en nuttige ervaringen opgedaan met het gebruik van *Advanced Analytics* technieken in ons toezicht. Zo hebben we aan de hand van *Natural Language Processing* (NLP, *text-mining*) diverse kwalitatieve rapportages van instellingen op efficiëntere wijze kunnen analyseren, waarbij we aandacht houden voor verantwoord gebruik. Voorbeelden hiervan zijn de analyses van notulen van bestuursvergaderingen, de beoordeling van duurzaamheidsclaims door financiële instellingen en de collectieve waardeoverdrachten bij pensioenfondsen. Een structurele oplossing om teksten automatisch bij ontvangst te categoriseren wordt in 2023 doorontwikkeld.

Er zijn een aantal belangrijke initiatieven die de digitale cultuur binnen DNB versterkt hebben gerealiseerd in 2022. De toezichtafdelingen hebben een Smart Supervisor Team Scan gedaan, waarmee zij de kansen en risico's van digitalisering voor hun eigen werk inzichtelijk hebben kunnen maken. Daarnaast hebben al meer dan 250 toezichthouders een Basis Opleiding Smart Supervisor gevolgd om hun digitale basisvaardigheden te vergroten. Aan de andere kant is er de wens van toezichthouders om meer tempo te maken met de digitalisering en met name meer ruimte voor maatwerk.

Werkomgeving

Een belangrijke mijlpaal op het gebied van het ICT-fundament is de realisatie van de nieuwe digitale werkplek op basis van Windows 365 (Smart WorkSpace). Dit heeft geleid tot stabiliteit en minder incidenten. Tevens biedt de Smart WorkSpace, samen met de cloudmigraties van Sharepoint en CRM, nieuwe perspectieven om eenvoudiger en sneller nieuwe mogelijkheden van digitalisering te benutten. Tegenvaller op dit punt was dat de migratie van Sharepoint langer heeft geduurd dan gepland, waardoor dagelijkse toezichtwerkzaamheden in de knel kwamen.

Naast de hiervoor beschreven impact van digitalisering op DNB, heeft digitalisering ook een plek in de toezichtactiviteiten die uitgevoerd zijn in 2022. Hieronder lichten we twee onderdelen toe, te weten cyberrisico en de impact van digitalisering op bedrijfsmodellen.

Cyber

In Nederland en binnen de financiële sector is sprake van een verhoogde cyberdreiging. De cyber-dreiging bestaat uit verschillende aspecten, waaronder een potentiële reactie vanuit Rusland op ingestelde sancties. Het onderzoeken van en rapporteren over potentiële kwetsbare punten en het toetsen van de waakzaamheid binnen de sector is onderdeel geweest van DNB's reactie op de verhoogde dreiging. Daarnaast zijn gerichte onderzoeken bij individuele instellingen ingezet om beter zicht te krijgen op hun weerbaarheid tegen cyberaanvallen. Bij onvoldoende weerbaarheid start DNB specifieke mitigatieprogramma's bij instellingen om deze te verhogen. Gebleken is dat instellingen hun weerbaarheid tegen cyberaanvallen verbeterden, maar dat verdere verbetering nodig is, onder andere in het op orde houden van de cyberhygiëne. Wij hebben eveneens waargenomen, dat in steeds grotere mate cyberdreiging een onderdeel is van de bestuursagenda. Vanuit DNB wordt al langere tijd ingezet op het vergroten van het kennisniveau van bestuurders en (interne) toezichthouders op het gebied van ICT-security en -governance. In 2022 zijn toezichtincidenten gerapporteerd aan DNB, waaronder geslaagde cyberaanvallen. DNB heeft hier, passend bij haar rol als toezichthouder, opvolging aan gegeven.

Op projectmatige basis zijn pilots uitgevoerd om een beter inzicht te krijgen in concentratierisico's. Financiële instellingen besteden in toenemende mate bedrijfs- en IT-processen uit aan derde partijen. Indien een derde partij diensten levert aan meerdere financiële instellingen zou een verstoring bij de derde partij eveneens verstoringen in de dienstverlening bij meerdere financiële instellingen kunnen veroorzaken. De pilots hebben als doel het inzicht in de afhankelijkheden te vergroten, effecten te kunnen overzien en vormen eveneens een voorbereiding op de aankomende regelgeving zoals de *Digital Operational Resilience Act.*

Bedrijfsmodel

Tevens heeft DNB aandacht besteed aan de impact van digitalisering op bedrijfsmodellen van banken en verzekeraars. In SSM-verband is - als startpunt van een doorlopend traject - een uitvraag gedaan gericht op digitale transformatie van banken, waarbij ook gekeken is naar digitale strategieën van banken en hun capaciteit om die strategieën te verwezenlijken. Digitalisering en digitale transformatie waren tevens de focus dan wel onderdeel van verschillende diepgaandere onderzoeken die DNB bij banken heeft uitgevoerd. Daarnaast heeft DNB in EIOPA-verband bijgedragen aan het aanpassen van het toezichthandboek om toezicht op digitale bedrijfsmodellen in de verzekeringsmarkt duurzaam vorm te geven.

Speerpunt 2 – DNB stuurt op duurzaamheid

DNB heeft zich ook in 2022 ingespannen om duurzaamheid een integraal onderdeel te maken van het reguliere toezicht. Zo is met de consultatie van de 'Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's' een belangrijke stap gezet op weg naar de integratie van deze risico's in ons toezicht en daarmee in het risicobeheer van financiële instellingen. De Gids bevat aandachtspunten en 'good practices' voor de beheersing van deze risico's en vormt de basis voor de toezichtdialoog tussen DNB en de instellingen. De gids is van toepassing op pensioenfondsen, verzekeraars, elektronisch geld- en betaalinstellingen en beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen.

Klimaat- en milieurisico's zijn ook verder verankerd in onze toezichtmethodologie. Zo is gestart met het ontwikkelen van een beoordelingskader voor de beheersing van deze risico's door financiële instellingen. In navolging van de pensioenfondsen, zijn we begonnen met de ontwikkeling van dashboards om duurzaamheidsrisico's bij banken en verzekeraars te monitoren. Vooralsnog gaat dit vooral om het kwantificeren van transitierisico's. In 2022 zijn we ook een project gestart met het Planbureau voor de Leefomgeving waarbij we werken aan scenario's om de impact van biodiversiteits-verlies op de Nederlandse financiële sector beter te begrijpen. Hiermee breiden we ons macro-prudentiële toezichtinstrumentarium uit.

Afgelopen jaar hebben we ook bijgedragen aan de verdere vormgeving van internationale wet- en regelgeving en standaarden. Zo heeft het Bazels comité mede door betrokkenheid van DNB de principes voor effectieve beheersing van en toezicht op klimaatgerelateerde risico's en *frequently asked questions* (FAQs) over de integratie van klimaatgerelateerde risico's in het huidige

kapitaalraamwerk voor banken vastgesteld en gepubliceerd. Ook was DNB actief betrokken bij het opstellen van het EBA discussiepaper over de integratie van duurzaamheidsrisico in het prudentiële raamwerk. Voor verzekeraars heeft DNB meegeschreven aan EIOPA's guidance over de materialiteitsbeoordelingen van klimaatrisico's en het gebruik van klimaatscenario's voor in de *Own Risk and Solvency Assessment* (ORSA). Daarnaast hebben we met het Ministerie van Financiën meegedacht hoe duurzaamheidsrisico's opgenomen konden worden in de voorstellen van de Europese Commissie voor de Solvency II herziening.

In 2022 is de DNB Analyse 'Naar een duurzamere balans voor banken' gepubliceerd. De analyse van kredietportefeuilles van banken toont dat bedrijven zich onvoldoende snel aanpassen om de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs te behalen, wat leidt tot transitierisico's bij banken. Ook hebben we de verzekerbaarheid van klimaatrisico's onderzocht in onze studie Verzekeraars in een veranderende wereld.

Uit toezichtonderzoeken blijken vrijwel alle **banken** in 2022 voortgang te hebben geboekt in hun integratie en beheersing van klimaat- en milieurisico's. Tegelijkertijd is er ruimte voor verbetering in het meten en beheersen van deze risico's. De ECB stresstest bij de Nederlandse grootbanken onderstreept dit beeld. Grootbanken hebben tot uiterlijk 2024 de tijd om hun tekortkomingen t.a.v. de ECB Gids te adresseren.

Ook **verzekeraars** besteedden meer aandacht aan deze risico's, met name op het gebied van de beleggingen. Dat blijkt uit de beoordeling van de ORSA, twee on-site onderzoeken en meerdere toezichtgesprekken over de beheersing van klimaatrisico's. Ook de materialiteits- en risicoanalyse in de ORSA is verbeterd. Verdere integratie van deze risico's blijft echter nodig.

Uit de Eigen Risico Beoordeling (en on-site onderzoeken) blijkt dat **pensioenfondsen** stappen hebben gezet om ESG-risico's in hun beleggingscyclus te integreren. De verankering in de risicobeheercyclus (identificatie, beoordeling, beheersing en monitoring) vergt echter verbetering. Uit de eerste Europese klimaat-stresstest, waaraan DNB en Nederlandse pensioeninstellingen actief hebben bijgedragen, blijkt het onderzochte scenario een beperkte neerwaartse impact te hebben op de deelnemende Nederlandse pensioeninstellingen. Vanwege de grote onzekerheid rondom klimaatscenario's, concludeert EIOPA dat het zinvol lijkt om bij toekomstige stresstesten verschillende scenario's te bezien.

Speerpunt 3 – DNB is streng op financieel-economische criminaliteit

Toezicht op het voorkomen van financieel-economische criminaliteit heeft bij DNB onverminderd prioriteit gehad in 2022. Het integriteitstoezicht richt zich op risico's rond witwassen, corruptie, financiering van terrorisme en belastingcriminaliteit, wat veelal verbonden is aan onderliggende criminele activiteiten zoals drugsproductie en -handel, mensenhandel en cybercrime. Hoewel diverse instellingen onder ons toezicht hun inzet de afgelopen jaren hebben versterkt, ziet DNB nog steeds dat de wijze waarop sommige instellingen hun poortwachtersfunctie invullen niet altijd tot realisatie van de beoogde doelen leidt. DNB verwacht verbetering en wil dat de bestrijding van financieel-economische criminaliteit door instellingen effectiever wordt vormgegeven, bijvoorbeeld door technologische mogelijkheden te benutten bij de identificatie en beheersing van risico's. Hierbij kunnen instellingen met andere instellingen en publieke ketenpartners kennis en concrete risico-informatie delen en waar mogelijk samenwerken, uiteraard met oog voor de wettelijke kaders.

De in het voorjaar van 2022 afgekondigde reeks internationale sancties in verband met de Russische inval in Oekraïne hebben grote impact gehad op de sector en DNB. De capaciteit die bij DNB voor deze ongeplande activiteiten is vrijgemaakt bedroeg naar schatting 5-7 fte en heeft op onderdelen geleid tot een hernieuwde prioritering van toezichttaken. Dit effect zal naar verwachting ook in 2023 doorwerken.

Het afgelopen jaar heeft DNB twee grote sanctieonderzoeken uitgevoerd. Dit betrof een thema-onderzoek bij verschillende instellingen (pensioenfondsen, verzekeraars, trustkantoren, crypto partijen, betaalinstellingen en banken) en een onderzoek waarbij op innovatieve wijze is gekeken naar de

werking van sanctiescreeningsystemen bij vijf betaalinstellingen en 26 banken. In dit onderzoek, waarbij DNB heeft samengewerkt met een externe provider, zijn gefingeerde data gebruikt om te beoordelen hoe effectief en efficiënt de systemen van de onderzochte instellingen zijn. Twee derde van de instellingen hebben voldoende gescoord. Deze instellingen kunnen hun systemen verder optimaliseren met behulp van de gegeven feedback. Bij een derde van de instellingen worden herstelacties verwacht. Aan deze instellingen wordt gevraagd de werking van hun sanctiescreening-systemen substantieel te verbeteren op basis van de resultaten.

In 2022 heeft de *Financial Action Task Force* (FATF) een rapport gepubliceerd waarin is beoordeeld in hoeverre (1) de Nederlandse AML/CFT wet- en regelgeving voldoet aan de FATF-standaarden en (2) de uitvoering daarvan effectief is. Het integriteitstoezicht van DNB is door de FATF als ruim voldoende beoordeeld. Tegelijkertijd bevat het rapport ook aanbevelingen, bijvoorbeeld ten aanzien van het toezicht op het voorkomen en bestrijden van terrorismefinanciering, *underground banking* en het geven van guidance aan de sector. Tevens hebben de EBA en de Raad van Europa een review uitgevoerd van de doeltreffendheid van het AML/CFT-toezicht door DNB op banken, met bijzondere aandacht voor risico gebaseerd toezicht en (inter)nationale samenwerking. Hieruit zijn aanbevelingen gekomen over de methodologie van de risico gebaseerde aanpak en prioritering en de communicatie van interventies door DNB.

DNB heeft in september 2022 haar rapport "Van herstel naar balans" gepubliceerd, dat ingaat op het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit door banken en over het toezicht van DNB hierop. Een deel van de in dit rapport opgenomen aanbevelingen komen overeen met aanbevelingen uit de externe evaluaties, zoals die met betrekking tot een meer risico gebaseerde invulling van ons toezicht en meer ruimte voor innovatie, uitingen richting onder toezicht staande instellingen (o.a. guidance) en samenwerking met (inter)nationale (keten)partners. Om hier structureel opvolging aan te geven is binnen het integriteitstoezicht in het vierde kwartaal een projectorganisatie gevormd die al deze aanbevelingen zal implementeren in de processen van de toezichtpraktijk.

Tevens is DNB in een serie rondetafelbijeenkomsten met de financiële sector de dialoog gestart over onderwerpen uit het rapport, waaronder de-risking, innovatie en een meer risico gebaseerde benadering van witwasmaatregelen door banken en toezicht. In eerste bijeenkomsten zijn knelpunten in kaart gebracht. Deze betreffen onder andere het periodieke cliëntenonderzoek, het belang van de UBO-verklaring, het verscherpt onderzoek in verband met hoog risicolanden, en risico's ten aanzien van *Politically Exposed Persons* (PEPs). Ook hebben de eerste rondetafelgesprekken plaatsgevonden met sectoren die de grootste hinder ondervinden van de witwasmaatregelen en zijn ronde tafels gestart waarin gesproken wordt over de inzet van innovatieve middelen zoals *machine learning* in de strijd tegen financieel economische criminaliteit.

Met betrekking tot samenwerking met ketenpartners heeft DNB het afgelopen jaar in FEC-verband bijgedragen in verschillende projecten, waaronder een project rondom de thematische aanpak van illegale trustdienstverleners in samenwerking met de Belastingdienst, FIOD en OM en een PPS-project met een aantal banken, dat gericht was op de detectie van criminele geldstromen waarbij gebruik gemaakt wordt van cryptovaluta.

DNB heeft input geleverd aan het Ministerie van Financiën bij de Europese onderhandelingen over de herziening van het AML-raamwerk. Deze voorstellen bestaan uit een nieuwe AML-verordening (AMLR) en een nieuwe AML-richtlijn (AMLD6), een herziene *Wire transfer regulation/Funds transfer regulation* (FTR2) en de oprichtingsverordening van de Europese AML-toezichthouder (AMLAR). DNB heeft met haar kennis en expertise op verschillende niveaus actief bijgedragen aan de richting van de oorspronkelijke voorstellen tot de huidige versie van de teksten die in de laatste fase van het traject zitten. DNB heeft hierbij met name gekeken naar de praktische uitvoerbaarheid van de bepalingen en de aansluiting op de toezichtpraktijk van DNB.

Het afgelopen jaar heeft DNB meer capaciteit gezet op handhaving van illegale partijen in de financiële sector. In 2022 heeft DNB ruim 150 ontvangen signalen over illegale marktactiviteiten

onderzocht. De meeste signalen hadden betrekking op trustdienstverleners zonder vergunning en ongeregistreerde aanbieders van cryptodiensten. Indien daadwerkelijk sprake bleek van illegale marktactiviteiten, heeft DNB maatregelen getroffen. Het gaat hierbij om informele maatregelen, zoals een waarschuwing en formele maatregelen waaronder het opleggen van een bestuurlijke boete of een last onder dwangsom.

Sinds 2022 zijn instellingen die onder de Wwft vallen verplicht om een Wwft-verantwoordelijke in het bestuur aan te wijzen. Deze kandidaten worden specifiek op kennis en ervaring met integriteitsregel-geving getoetst waarbij, afhankelijk van de risico's op dit terrein bij de instelling, hogere eisen aan de kandidaat worden gesteld.

In de volgende sectorspecifieke paragrafen leest u meer over de activiteiten en resultaten per sector.

2.4 Banken

In 2022 zijn de banken wederom beoordeeld middels het jaarlijkse *Supervisory Review and Evaluation Process* (SREP), waarbij wordt beoordeeld welke risico's banken lopen en of instellingen die risico's naar behoren managen. De risicoscores uit de SREP zijn richtinggevend voor de kapitaaleisen. DNB en de ECB hebben aan de hand van de SREP de toezichtvereisten en -verwachtingen voor 2023 aan de banken kenbaar gemaakt. Ook andere toezichteisen zijn gedurende 2022 stapsgewijs weer opgevoerd, nadat tijdelijke verlichtende maatregelen waren genomen bij het uitbreken van de coronacrisis. De uitgangspositie van banken blijft goed, mede dankzij de relatief sterke kapitaal- en liquiditeitsbasis.

Kredietrisicomanagement en monitoren effecten van de oorlog

Toezicht op bancair kredietrisicomanagement van Nederlandse banken was in 2022 een prioriteit. Om te zorgen dat banken tijdig zicht hebben op klanten met (potentiële) betalingsproblemen en hierop passende vervolgacties kunnen nemen, zijn na de pandemie verwachtingen geformuleerd ten aanzien van het kredietrisicomanagement in het SSM. Individuele tekortkomingen zijn zoveel mogelijk geadresseerd in 2022, ook in 2023 blijft dit een prioriteit.

Na een sterk economisch herstel na de pandemie, zijn de vooruitzichten in 2022 verslechterd als gevolg van de oorlog in Oekraïne. DNB heeft de directe en indirecte effecten van de oorlog in Oekraïne op de kredietblootstellingen van Nederlandse banken scherp gemonitord in 2022. De directe blootstellingen van Nederlandse financiële instellingen aan Oekraïne en Rusland zijn beperkt, maar banken worden ook geraakt door de gevolgen van de sterke prijsstijgingen van energie en grondstoffen. Door de sterke stijging van energieprijzen en de verstoringen in de wereldhandel en toeleveringsketens, is de inflatie fors toegenomen en zijn ook rentes aanzienlijk gestegen. Abrupte rentestijgingen kunnen gepaard gaan met correcties op financiële markten en gevolgen hebben voor het kredietrisico. Zo kan dit leiden tot betalingsproblemen bij kwetsbare huishoudens en bedrijven in de gehele waardeketen. Het aantal bedrijfsfaillissementen is tot nu toe beperkt, maar kan bij een economische groeivertraging en aanhoudend hoge energie- en grondstofprijzen toenemen.

DNB heeft de impact van inflatieontwikkelingen nauwgezet gevolgd. Zie onder andere een DNB analyse naar de impact van inflatie op banken. Om de impact en risico's als gevolg van de oorlog vast te stellen en te monitoren, is de frequentie en intensiteit van bepaalde uitvragen toegenomen en zijn thematische onderzoeken uitgevoerd in SSM verband. Ook heeft DNB in haar toezicht stilgestaan bij de effecten van een stijgende rente op de winstgevendheid van banken.

Faillissement ATB

Het faillissement van ATB in april 2022 heeft zijn oorzaak in de directe en indirecte gevolgen van de tegen Rusland opgelegde sancties naar aanleiding van de invasie in Oekraïne. ATB was weliswaar een financieel gezonde bank, mede door de substantiële reserves die de bank in overleg met DNB aanhield, maar door de opgelegde sancties was de bedrijfsvoering van ATB ernstig verstoord geraakt. Het toezicht van DNB op ATB was vanaf februari 2022 geïntensiveerd. Desalniettemin was een beheerste en integere bedrijfsvoering niet langer mogelijk. Door het wegvallen van kritieke (IT)systemen heeft de directie van ATB op 22 april 2022 faillissement aangevraagd. Vervolgens heeft DNB het depositogarantiestelsel voor rekeninghouders van ATB geactiveerd. DNB heeft dit vervolgens namens de overheid ook uitgevoerd.

Bazel 3.5 en bankenbeleid
Na de publicatie van de Europese Commissie (EC) wetsvoorstellen voor de CRR3 en CRD6 in oktober 2021 hebben de Europese Raad en het Europese Parlement zich ook hierover gebogen in 2022. De wetsvoorstellen beogen zowel de Finale Bazel III-standaarden voor banken te implementeren als de eisen op andere onderwerpen (o.a. toetsingen) te verbeteren. In november 2022 heeft de Europese Raad haar wetsvoorstellen gepubliceerd en de wetsvoorstellen van het Europees Parlement worden begin 2023 verwacht. DNB heeft het Ministerie van Financiën technisch advies gegeven tijdens de onderhandelingen in de Europese Raad en aandacht gevraagd bij relevante stakeholders voor een uitvoerige, prudente en tijdige implementatie van de Bazelse afspraken.

Hiernaast werkt DNB samen met de European Banking Authority (EBA) en de Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) aan geharmoniseerd beleid voor bankentoezicht. Onder andere is aan de methodologie voor *global systemically important banks* (G-SIB), renterisico eisen, DORA implementatie-regelgeving, standaarden voor cryptovaluta, en de EBA stresstest methodologie gewerkt. Ook hebben we onze *good practices* uitgebreid en geïntegreerd in de consultatieversie van de eerder genoemde Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's.

Met name voor het toezicht op de kleine en middelgrote banken is in 2022 aandacht uitgegaan naar de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, onder meer volgend uit de herziening van de *Capital Requirements Directive* (CRD) en de *Capital Requirements Regulation* (CRR).

On-site toezicht
Het afschalen van de coronamaatregelen heeft ervoor gezorgd dat DNB in 2022 weer langer en met grotere onderzoeksteams ter plaatse bij banken onderzoek heeft kunnen doen. Hierdoor liep het aantal on-site onderzoeken dat DNB heeft uitgevoerd iets terug: van 41 in 2021 naar 35 in 2022. Hieronder bevonden zich 8 modelvalidaties in het kader van het speerpunt "*Return to compliance*" en een aantal onderzoeken die in SSM-verband in het kader van thematische *campaigns* bij de groot-banken werd uitgevoerd (o.a. naar datakwaliteit, kredietrisico en IT). Bij *less significant institutions* (LSIs) is onder meer onderzoek gedaan naar governance, kredietrisico en operational risk. Na afloop van ieder onderzoek worden de bevindingen van on-sites standaard gedeeld met de betrokken banken. Waar opportuun worden ook horizontale sectorbeelden, uit bijvoorbeeld *campaigns*, teruggekoppeld.

Doordat het SSM -tegen de verwachting in- budget beschikbaar had om externe consultants in te huren, heeft DNB hiervoor minder kosten hoeven maken. Deze meevaller slaat neer bij de *significant institutions* (SIs) en de verwachting is dat dit een structurele meevaller is (zoals gemeld in de begroting 2023).

Governance
Om de meest urgente uitdagingen bij Nederlandse grootbanken te adresseren is er bijzondere aandacht besteed aan het functioneren van het bestuur en de Raad van Commissarissen, de compliance functie en risico cultuur via o.a. de SREP, toetsingen, onderzoeken, het monitoren van de opvolging van opgelegde maatregelen en het toezien op tijdige implementatie van relevante verbetertrajecten. In de loop van 2022 heeft DNB de inzet ten aanzien van governance ook verder aangescherpt. Onder andere door het doorvoeren van verbeteringen in het governance toezicht naar aanleiding van een interne evaluatie en bijvoorbeeld deelname aan de expertisegroep op het gebied van governance van het SSM. Daarnaast heeft DNB de gedrag & cultuur aanpak nadrukkelijker op de agenda gezet binnen het SSM. In 2022 is er in SSM-verband ook meer aandacht geweest voor diversiteit in de Raden van Bestuur en Raden van Commissarissen, wat zal worden voortgezet in 2023.

Datakwaliteit
DNB beschouwt data als een cruciaal middel voor effectief toezicht. Datakwaliteit problemen bij Nederlandse banken worden door DNB dan ook gezien als een belangrijke oorzaak van andere tekortkomingen, zoals vertraging in het ontwikkelen van kredietrisicomodellen en het niet effectief kunnen monitoren van leningenportefeuilles. DNB heeft in 2022 toezichtinterventies gedaan op de meerjarige verbetertrajecten met betrekking tot datakwaliteit, zo zijn er bijvoorbeeld voortgang rapportageverplichtingen opgevraagd. Verder heeft DNB in 2022 gekeken naar een breed scala aan

data-gerelateerde onderwerpen, zoals data governance en de toepassing van de Basel BCBS239 principes via een zelfevaluatie door Nederlandse banken.

IT en Cyber risico's banken

Uit toezichtonderzoeken en sectorspecifieke analyses op basis van gestructureerde zelfbeoordelingen in 2022 blijkt dat banken hun weerbaarheid tegen cyberaanvallen verbeterden, maar dat verdere verbetering nodig is, onder andere in het op orde houden van de cyberhygiëne en de frequentie van beveiligingstesten. Naast de specifieke aandacht op uitbestedingsrisico's bij individuele instellingen, is in 2022 eveneens invulling gegeven aan een pilot om het beeld op concentratierisico's in de sector te verbeteren, hieraan hebben vijf Nederlandse banken deelgenomen. Dit was in het kader van een verzoek vanuit de EBA in voorbereiding op de nieuwe DORA regelgeving.

ECB Klimaatstresstest

De kwetsbaarheden van Nederlandse grootbanken voor klimaatrisico's zijn in 2022 gekwantificeerd door middel van een SSM-brede stresstest. Resultaten van deze leerzame exercitie worden meegenomen in de verdere vormgeving van toezicht op klimaatrisico's.

Aflossingsvrije hypotheken

In 2022 heeft de ECB prudentiële verwachtingen gedeeld met grootbanken met betrekking tot het risicomanagement van de nog steeds zeer omvangrijke portefeuille aflossingsvrije hypotheken. DNB was betrokken bij de opstelling van deze prudentiële verwachtingen. Aflossingsvrije hypotheken hebben, ten opzichte van hypotheken waarop tijdens de looptijd wordt afgelost of waar een gekoppeld spaarproduct tegenover staat, een hoger risicoprofiel, hetgeen vraagt om een daarbij passend risicobeheer. Begin 2023 worden de plannen, gericht op risicoreductie die banken eind december hebben aangeleverd, beoordeeld.

Integriteitstoezicht

In 2022 kreeg het toezicht op het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit onverminderd prioriteit in de bankensector. Evenals in voorgaande jaren werd dit toezicht voor een belangrijk deel gericht op het monitoren en beoordelen van de voortgang en realisatie van met verschillende banken afgesproken herstel- en verbeterprogramma's op gebied van de Wwft. Deze herstelprogramma's vorderen in veel gevallen, maar de problematiek blijkt regelmatig zeer hardnekkig waardoor vertraging wordt opgelopen. Ook zien we in nieuwe onderzoeken nog steeds dat er instellingen zijn waar het herstel echt nog moet beginnen en waar dus nog heel veel werk moet worden verricht. Het afgelopen jaar werd naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne ook het belang van naleving van de Sanctiewet meer dan ooit onderstreept. DNB heeft in dit kader twee thema-onderzoeken uitgevoerd naar de naleving van de sanctiewet. Naar aanleiding van deze herprioritering heeft een gepland thema-onderzoek naar risico's in vastgoed niet plaatsgevonden.

Naar aanleiding van het DNB rapport - Van herstel naar balans – wordt gewerkt aan meer risico-gebaseerde en gerichte benadering van het voorkomen en bestrijden van financieel-economische criminaliteit. Dit gebeurt mede op basis van input uit rondetafelgesprekken met de banken. In onze eigen analyse en in deze dialoog nemen we ook de implicaties mee van de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) over een zaak tussen DNB en bunq inzake een aanwijzing uit 2019.

DNB heeft dit jaar verder op basis van de *Joint Guidelines* van de EBA en in het kader van de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering verschillende AML/CFT-colleges georganiseerd voor banken die onder haar AML/CFT-toezicht vallen en deelgenomen aan tientallen AML/CFT-colleges georganiseerd door andere Europese toezichthouders.

Gerealiseerde kosten toezicht op banken

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot banken zijn weergegeven in tabel 5.

Tabel 5 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten banken

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Bank SI	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	129,0	138,9	133,4	131,0	2,5
Ongepland toezicht	10,3	16,3	17,2	14,9	2,3
Toezichtbrede activiteiten	35,5	33,9	44,8	51,6	-6,8
Bank SI eindtotaal	**174,8**	**189,1**	**195,4**	**197,5**	**-2,1**
Bank LSI					
Gepland toezicht	81,2	71,8	64,6	72,7	-8,1
Ongepland toezicht	19,2	20,4	19,9	19,7	0,2
Toezichtbrede activiteiten	22,0	19,4	24,5	25,4	-0,8
Bank LSI eindtotaal	**122,4**	**111,6**	**109,1**	**117,8**	**-8,7**
Totaal	**297,2**	**300,6**	**304,5**	**315,2**	**-10,8**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting SI's	46,9	54,5	58,3	61,0	-2,7
Totaal begroting LSI's	32,4	30,6	32,0	33,1	-1,1
Totaal begroting	**79,3**	**85,1**	**90,4**	**94,1**	**-3,8**

Toelichting

De gerealiseerde kosten voor het toezicht op significante (SI) en overige (LSI) banken tezamen bedragen EUR 90,4 mln. en blijven daarmee EUR 3,8 mln. onder de begroting. Zoals hiervoor gemeld vielen de inhuurkosten lager uit dan begroot. Naast de door het SSM beschikbaar gestelde capaciteit hebben aanpassingen in de planning en scope van onderzoeken ervoor gezorgd dat er minder inhuur benodigd was dan voorzien. Een derde factor voor de lagere inhuurkosten was dat DNB minder seniore consultants dan gewenst in de markt heeft kunnen aantrekken. Dit heeft gezorgd voor hogere werkdruk op eigen medewerkers en verdringing van activiteiten zoals expertise werkzaamheden en het volgen van opleidingen. Deze lagere inhuurkosten komen voornamelijk ten gunste van de SI's en in mindere mate ten gunste van de LSI's.

De gerealiseerde kosten voor de LSI's zijn EUR 1,1 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name gedreven door de lagere bezetting wat onder andere heeft geresulteerd in minder on-sites en minder expertise werkzaamheden voor de LSIs.

2.5 Verzekeraars

In 2022 is toezicht gehouden volgens de vernieuwde toezichtmethodiek. Op een drietal toezicht-thema's is verder verdiept: duurzaamheid, cybersecurity en uitgestelde belastingen. Tevens is, als gevolg van een verhoogd risicoprofiel of ontwikkelingen in de sector, aandacht besteed aan een aantal grote dossiers. Door de krappe arbeidsmarkt is het toezicht op verzekeraars in 2022 onder-bezet geweest.

Door onderbezetting in 2022 is er minder *ongoing* basistoezicht uitgevoerd, dit resulteerde onder andere in minder analyses van reguliere rapportages, het annuleren of doorschuiven van toezicht-gesprekken en het minder ver ontwikkelen van dashboards dan gepland. Ook is er impact geweest op het verdiepende risicoprogramma, waaronder op vijf *deepdives*, twee on-sites en op twee risico mitigerende programma's (zoals het verplaatsen, afstellen of beperken van omvang van deze activiteiten). Ook zijn onderzoeken van buitenlandse activiteiten van verzekeraars niet doorgegaan.

Daarnaast is minder aandacht gegeven aan het ontwikkelen van risicoscores en de onderzoeken naar interne modellen en uitgestelde belastingen.

Toezichtthema's

Zoals eerder beschreven heeft DNB de cross–sectorale "Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico's" ter consultatie uitgebracht. Na verwerking van de reacties en de publicatie van de definitieve Gids, zal DNB in 2023 een aantal verzekeraars vragen om aan de hand van de Gids een *self assessment* te doen met als doel inzicht te krijgen in de voortgang van implementatie van duurzaam-heidsthema's in de reguliere bedrijfsvoering.

Ook de weerbaarheid van verzekeraars tegen cyberaanvallen was een belangrijk thema voor het toezicht. DNB beoordeelde of instellingen voldoende en structurele aandacht hebben voor effectieve beheersmaatregelen in de gehele (uitbestedings)keten. De onderzoeksresultaten zijn teruggekoppeld en indien nodig zijn verbeteracties bij instellingen in gang gezet.

In 2022 is er een sectorbreed onderzoek gedaan naar hoe instellingen omgaan met de per 1 januari 2020 ingegane wetgeving voor de verwerking van uitgestelde belastingen bij de berekening van de Solvency II kapitaalseis en *eligible own funds*. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar de aannames van overrendement, de onzekerheid daaromtrent en de veronderstelde herstelmaatregelen. In het vierde kwartaal zijn vervolgvragen en observaties teruggekoppeld naar de grotere instellingen; dit wordt vervolgd in 2023.

Andere werkzaamheden

Ook afgelopen jaar heeft het Conservatrix dossier veel aandacht gekregen. In december 2021 heeft de externe evaluatiecommissie Conservatrix haar bevindingen gerapporteerd. DNB heeft de aanbevelingen van de commissie overgenomen. DNB heeft een implementatieplan opgesteld waarin de aanbevelingen zijn vertaald naar acties die momenteel worden geïmplementeerd in de toezichts-praktijk. De doelstelling is dat alle aanbevelingen voor 1 april 2023 in het toezicht zijn geïncorporeerd.

De implementatie ligt op schema, inmiddels is een groot deel van de beoogde *deliverables* gerealiseerd. De portefeuille van Conservatrix is begin januari 2023 door de curatoren overgedragen aan een Nederlandse verzekeraar. DNB heeft vanuit haar wettelijke taak een rol gespeeld in aanloop naar die overdracht.

Daarnaast zijn er diverse grotere toezichtactiviteiten geweest, zoals mitigatietrajecten bij verzekeraars met een verhoogd risicoprofiel of de (deels door de sector geïnitieerde) werkzaamheden rond interne modellen. Ook is sector breed uitgevraagd hoe instellingen omgaan met de beheersing van het inflatierisico en is een doorrekening gevraagd van het effect van een inflatieschok op de balans. In 2023 zal hier een vervolg op komen en onderzoekt DNB (in navolging van EIOPA) of aanvullende *guidance* nodig is.

DNB heeft aandacht voor wet- en regelgeving en ontwikkelingen in de sector, zoals de voorbereiding op de nieuwe pensioenregelgeving. Met name hoe verzekeraars van plan zijn om in te spelen op de Wet toekomst pensioenen (Wtp), of ze zich in voldoende mate voorbereiden en oog hebben voor de uitdagingen en risico's. Tevens is interne en externe *guidance* ontwikkeld in samenwerking met de collega's van pensioentoezicht.

Solvency II

In 2022 is veel aandacht uitgaan naar de voorstellen van de Europese Commissie op het terrein van Solvency II. DNB heeft het Ministerie van Financiën ondersteund bij de beoordeling van de Europese Commissie voorstellen. Nadat ook het Europese Parlement voorstellen heeft uitgebracht zal in een triloog naar verwachting in 2023 een nieuwe Solvency Richtlijn worden vastgesteld. Dit is later dan in 2022 werd voorzien. Daarom is DNB nog niet gestart met voorbereidingen op de inwerkingtreding. Daarnaast monitort DNB de ontwikkelingen met betrekking tot IFRS 17.

Integriteit

DNB heeft in 2022 onderzoek gedaan naar de naleving van de Wwft bij twee levensverzekeraars. Uit die onderzoeken bleek dat de twee levensverzekeraars de Wwft voldoende naleven, rekening houdend met lopend herstel van portefeuilles. Ook hebben vier *Anti Money Laundering* (AML)-colleges plaatsgevonden voor levensverzekeraars. Hierin vond uitwisseling plaats van informatie tussen de bij de instelling betrokken toezichthouders uit verschillende lidstaten. Daarnaast heeft DNB bij drie verzekeraars een onderzoek uitgevoerd naar de naleving van de Sanctiewet. Dit heeft geleid tot een waarschuwing aan een verzekeraar, het hersteltraject is nog gaande. Verder is er een algemeen onderzoek gedaan naar de systematische risicoanalyses van verzekeraars en is in samenwerking met AML Analytics de sanctiescreening van vijf verzekeraars beoordeeld. Tot slot zijn de gemelde incidenten behandeld en zijn er datacontroles uitgevoerd op de door de instellingen aangeleverde IRAP-data.

Gerealiseerde kosten toezicht op verzekeraars

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot verzekeraars zijn weergegeven in tabel 6.

Tabel 6 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten verzekeraars

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	93,6	77,3	65,3	74,7	-9,4
Ongepland toezicht	22,7	42,8	36,3	43,0	-6,7
Toezichtbrede activiteiten	39,8	33,5	39,0	39,7	-0,8
Totaal	**156,1**	**153,6**	**140,6**	**157,5**	**-16,9**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**43,7**	**44,0**	**44,8**	**45,9**	**-1,1**

Toelichting

De gerealiseerde kosten voor de verzekeraars zijn EUR 1,1 mln. lager dan begroot. De voornaamste oorzaak is de onderbezetting die hiervoor is beschreven. Daarnaast is er minder juridische capaciteit ingezet dan was voorzien en is er een verschuiving van capaciteit naar de sector pensioenen.
In financieel opzicht is de ruim 16 fte minder inzet niet zichtbaar, als gevolg van een groter aandeel in de IT-kosten dan was begroot.

2.6 Pensioenfondsen en premiepensioeninstellingen

In 2022 is naast het lopende pensioentoezicht veel werk verzet om de pensioensector en DNB voor te bereiden op de invoering van de Wet toekomst pensioenfondsen (Wtp) per 1 juli 2023. Het wetsontwerp is vlak voor de Kerst 2022 goedgekeurd door de Tweede Kamer. De transitie naar het nieuwe stelsel is een complexe systeemoperatie die circa 1.500 miljard aan pensioenvermogen raakt. De invoering van de wet zal de komende jaren grote inspanningen vergen van sociale partners, pensioenuitvoerders en toezichthouders.

Invoering Nieuwe Pensioenregeling (NPR)

De doelstellingen voor 2022 voor de invoering van het nieuwe pensioenstelsel zijn volledig gerealiseerd. Conform de begroting is op het terrein van externe beïnvloeding van de sector een periodieke vragenlijst uitgestuurd, waarvan de resultaten zijn teruggekoppeld aan de sector. Verder zijn er verdiepende thema-onderzoeken verricht op het terrein van governance, datakwaliteit, operationele wendbaarheid en overige transitierisico's.

In 2022 heeft DNB haar organisatie gewijzigd om klaar te zijn voor de nieuwe wettelijke taak. Onderdeel hiervan is de oprichting van een *Young Professional Programma* om jonge toezichthouders op te leiden tot transitietoezichthouders.

Ten aanzien van de interne DNB-voorbereidingen is onze guidance voor de nieuwe wetgeving bij publicatie van de begroting in consultatie en zijn interne beoordelingskaders in concept gereed. Voorts zijn op verzoek van SZW (ongepland) aanvullende berekeningen verricht om de financiële impact van het nieuwe stelsel te duiden.

Duurzaamheid en het ondervangen van ESG-risico's

Er zijn verdere stappen gezet om instellingen te helpen en te activeren om hun *Environmental, Social en Governance* (ESG)-risico's in kaart te brengen en te beheersen. De eerder genoemde sectorbrede Gids met aandachtspunten en good practices voor de beheersing van klimaat en milieu-risico's focust zich op de gebieden bedrijfsmodel en strategie, risicobeheer, governance en informatieverstrekking.

Daarnaast blijft DNB nadrukkelijk in dialoog met de sector, middels gesprekken en presentaties, om te horen waar de uitdagingen liggen en wat de sector nodig heeft om de beheersing van duurzaamheidsrisico's te verbeteren. Er is ook een aantal on-site onderzoeken geweest waar DNB een beoordeling van de beheersing van duurzaamheidsrisico's heeft gegeven.

Verder heeft DNB het dashboard met risico-indicatoren, zoals de CO_2-voetafdruk, verrijkt met extra indicatoren om inzicht te krijgen in de ESG risico's die fondsen lopen, zoals de *exposure* naar steenkolen. Dit dashboard wordt gebruikt in de gesprekken met de fondsen om hen inzicht te geven in hun posities. Het is moeilijk te zeggen of er een verbetering waarneembaar is ten aanzien van de beheersing van ESG-risico's. Wel zien we dat ESG-risico's steeds meer aandacht krijgen op de bestuurstafel en dat fondsen gemotiveerd zijn stappen te zetten ter verbetering. Ze geven aan dat de *good practices* daarbij helpen.

Cyberrisico's

Een ontwikkeling die ook de pensioensector raakt, is het cyberrisico, dat door de steeds groter wordende afhankelijkheid van digitale diensten, processen en systemen, alsmede een toenemende mate van (onder)uitbesteding, sterk toeneemt. Deze trend maakt pensioenuitvoerders kwetsbaar voor verstoringen bij hun dienstverleners. DNB heeft in 2022 haar risicogebaseerde onderzoeken bij de instellingen voortgezet om te beoordelen of zij voldoende en structureel aandacht hebben voor effectieve beheersmaatregelen in de gehele (outsource) keten op dit gebied. De onderzoeksresultaten zijn teruggekoppeld aan de desbetreffende instellingen en aan de sector; daar waar dat van toepassing is, zijn bij instellingen verbeteracties in gang gezet. Door herprioritering binnen de toezichtsactiviteiten (als gevolg van onderbezetting) is in 2022 besloten de jaarlijkse informatiebeveiligings-monitor ("IB-monitor"), waarin de jaarlijkse resultaten vanuit toezichtsonderzoek is opgenomen, niet uit te brengen.

Tevens is de impact van nieuwe wet- en regelgeving, zoals de *Europese Digital Operational Resilience Act* (DORA) betrokken in het toezicht. Daarnaast is in 2022 bijzondere aandacht besteed aan de rol en het kennisniveau van bestuurders en (interne) toezichthouders op dit onderwerp.

Integriteit

In 2022 stond het integriteitstoezicht op de pensioensector in het teken van de naleving van sanctieregelgeving. De geopolitieke situatie zorgde dat de prioriteit hierop heeft gelegen. In dit kader heeft een aantal onderzoeken plaatsgevonden. Hieruit bleek dat de naleving van sanctieregelgeving in de regel van voldoende niveau is. DNB heeft wel in meerdere gevallen aandacht gevraagd voor de beheersing ten aanzien van het uitvoeren van sanctiewet gerelateerde werkzaamheden door uitbestedingspartners. Verder is er een onderzoek gedaan naar de systematische integriteitsrisicoanalyses van pensioenfondsen. Tot slot zijn, zoals gebruikelijk, in het reguliere toezicht de gemelde incidenten behandeld en zijn er datacontroles uitgevoerd op de door de instellingen aangeleverde IRAP-data.

Gerealiseerde kosten toezicht op pensioenfondsen

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot pensioenfondsen zijn weergegeven in tabel 7.

Tabel 7 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten pensioenfondsen en premiepensioeninstellingen

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	65,5	53	54,3	52,1	2,2
Ongepland toezicht	16,2	23,1	21,7	25,3	-3,5
Toezichtbrede activiteiten	32,9	28,2	37,0	33,6	3,4
Totaal	**114,7**	**104,4**	**113,1**	**111,0**	**2,1**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**30,0**	**30,4**	**32,1**	**31,7**	**0,4**

Toelichting

De gerealiseerde toezichtkosten bedragen EUR 32,1 mln. en zijn EUR 0,4 mln. hoger dan begroot. De gerealiseerde toezichtinzet lag boven de begrote inzet. De gerealiseerde toezichtinzet lag 2,1 fte boven de begrote inzet. De overschrijding wordt veroorzaakt door de hogere toezichtsinzet en een groter aandeel in de hogere IT-kosten.

2.7 Beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen

Voor het toezicht op beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen (hierna: instellingen) is het toezichtmandaat gedeeld tussen de AFM en DNB. De AFM is vergunningverlener en verantwoordelijk voor het gedrags- en markttoezicht. DNB is verantwoordelijk voor het prudentieel toezicht. Het aantal onder toezicht van DNB staande instellingen is in 2022 licht gestegen (van 318 per ultimo 2021 naar 324 ultimo 2022). Het aantal vergunningverleningen aan nieuwe toetreders waarvoor DNB een prudentieel advies heeft verstrekt aan de AFM ligt op een hoger niveau dan 2021 (24 in 2022 en 14 in 2021). Het aantal in 2022 afgegeven verklaringen van geen bezwaar voor aandeelhouders (310) ligt fors hoger dan in 2021 (152). Deze stijging wordt mede verklaard door een toegenomen vergunning-verlening tot de Nederlandse markt van o.a. Amerikaanse en Engelse partijen met veelal complexe aandeelhouderstructuren.

Het aantal instellingen dat in 2022 kapitaal- of buffertekorten heeft gerapporteerd, laat een stijgende trend zien ten opzichte van voorgaande jaren. DNB ziet dat deze tekorten in toenemende mate worden veroorzaakt door verkeerde interpretatie van wet- en regelgeving voor wat betreft de kwalificatie van kapitaalcomponenten als Tier 1-kapitaal. De opgetreden tekorten zijn doorgaans op korte termijn door de instellingen opgelost. De tijdigheid van indiening van toezichtrapportages laat een stabiel beeld zien.

Binnen DNB is in 2021 de geactualiseerde toezichtmethodologie (ATM) ingevoerd. Het toezicht volgens ATM is, meer dan in het verleden, datagedreven. In dit kader heeft DNB modellen ontwikkeld om op basis van bestaande rapportagedata en gerichte vragenlijsten risicoprofielen van individuele instellingen samen te stellen. Vanwege de IFR/IFD-implementatie in 2021 is de invoering hiervan voor het toezicht op beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen pas in 2022 gestart. Bij de implementatie van ATM voor beleggingsondernemingen heeft DNB zich ook rekenschap gegeven van specifieke bepalingen in de door EBA en ESMA gepubliceerde SREP *Guideline*. Deze *Guideline* is op 1 januari 2023 in werking getreden. De SREP *Guideline* schrijft onder meer voor dat de kapitaalbesluiten die DNB neemt worden gebaseerd op een "integraal risicobeeld" van de instellingen. DNB en AFM hebben samen geconcludeerd dat zij intensief zullen moeten gaan samenwerken op dit vlak. In 2022 is hiermee een begin gemaakt. Er zijn onder meer afspraken gemaakt over data-uitwisseling, methodologie voor risicoanalyse, uitwisseling van expertise, samenwerking bij uitvragen binnen de sector en gezamenlijke uitvoering van onderzoeken en toezichtgesprekken. Hiermee wordt ook beoogd een overlap van toezichtwerkzaamheden en ook mogelijke lacunes in het toezicht zo veel mogelijk te voorkomen.

Aangezien het datagedreven toezicht dat DNB nastreeft alleen effectief kan zijn op het moment dat de inputdata betrouwbaar zijn, heeft DNB in 2022 extra aandacht besteed aan de kwaliteit van toezichtrapportages. Helaas is uit een pilot-onderzoek gebleken dat hier sectorbreed nog serieuze verbeteringen nodig zijn. Voor 2023 heeft DNB hiervan dan ook een speerpunt in het toezicht gemaakt. Verder heeft DNB in 2022 onderzoeken gedaan naar bedrijfsmodellen van vermogensbeheerders en zijn de herstelpannen van handelaren eigen rekening beoordeeld. Ten slotte zijn ook de effecten van de toegenomen dynamiek op de financiële markten op de sector gemonitord en is vooruitgekeken naar de effecten van de komende implementatie van het pensioenakkoord op de vermogensbeheersector.

Gerealiseerde kosten toezicht op beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen zijn weergegeven in tabel 8.

Tabel 8 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten beleggingsondernemingen en beheerders van beleggingsinstellingen

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	16,3	12,4	11,5	14,6	-3,0
Ongepland toezicht	6,5	10,1	12,7	8,2	4,6
Toezichtbrede activiteiten	6,4	7,6	7,5	8,9	-1,4
Totaal	**29,2**	**30,1**	**31,8**	**31,7**	**0,1**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**8,3**	**8,7**	**8,6**	**8,4**	**0,2**

Toelichting

De inzet op gepland toezicht is achtergebleven bij het budget doordat het qua werving langer dan verwacht duurde om de voor 2022 toegekende capaciteitsuitbreiding ook daadwerkelijk in te vullen. Verder is de beleidsinzet licht gedaald door de lichtere beleidsagenda in 2022. Deze effecten worden grotendeels gecompenseerd door een toenemende tijdsbesteding onder ongepland toezicht voor de behandeling van de relatief omvangrijke stroom van aanvragen voor verklaringen van geen bezwaar en de daarmee samenhangende persoonstoetsingen.

2.8 Betaal- en elektronischgeldinstellingen

Het aantal gespecialiseerde betaaldienstverleners groeit gestaag. Het aantal actieve betaal- en elektronischgeldinstellingen is in 2022 per saldo toegenomen tot 80. Zes instellingen zijn toegetreden tot de betaalmarkt, na een toets op de vergunningsvereisten. Twee instellingen hebben de activiteiten het afgelopen jaar gestaakt om bedrijfseconomische redenen. Al met al blijft sprake van een aanhoudende marktdynamiek. Met zowel toetreding als uittreding is een aanzienlijke toezicht-inspanning gemoeid.

Het is essentieel dat betaal- en elektronischgeldinstellingen te allen tijde de bescherming van geldmiddelen van betaaldienstgebruikers borgen, via vermogensscheiding en zorgvuldige procedures. Dit geldt tegen de achtergrond van de toegenomen marktdynamiek, maar uiteraard ook in het licht van andere risico's. Daarom heeft DNB in 2022 een onderzoek uitgevoerd naar het veiligstellen van geldmiddelen door elektronischgeld- en betaalinstellingen. Tijdens het onderzoek is door DNB vastgesteld dat de instellingen zich bewust zijn van het belang van het veiligstellen van geldmiddelen en zijn er geen incidenten vastgesteld die hebben geleid tot maatschappelijke schade. Maar uit het onderzoek blijkt niettemin dat het risicomanagement op dit gebied van sommige instellingen voor verbetering vatbaar is. In het toezicht is hier opvolging aan gegeven. Ook is er in 2022 extra aandacht geweest voor de herstel- en exitplannen van financieel meer kwetsbare partijen.

In 2022 is het jaarlijkse thematische onderzoek naar de beheersing van de IT- en operationale risico's herhaald. Een nadrukkelijk aandachtspunt in dit onderzoek was cyberrisico. Het onderzoek betrof vrijwel de gehele sector; naar aanleiding van het onderzoek hebben deelnemende instellingen individuele schriftelijke terugkoppeling ontvangen.

Naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne zijn in het eerste kwartaal de risico's voor betaaldienst-verleners in kaart gebracht en zijn instellingen gewezen op de implicaties van sancties. Ook zijn er binnen een cross-sectoraal onderzoek twee betaalinstellingen onderzocht om te beoordelen of er wordt voldaan aan wet- en regelgeving op het gebied van sancties.

In het kader van het themaonderzoek *submerchants* is een identificerend onderzoek bij vijf instellingen uitgevoerd om vast te stellen hoe deze instellingen omgaan met integriteitsrisico's bij het verwerken van transacties voor cliënten of partners van hun cliënten. Bij drie instellingen is on-site onderzoek naar de prudentiële risico's gedaan en bij één geldtransferinstelling is de transactiemonitoring onderzocht.

Ook is voor alle instellingen de terugkerende systematische risicobeoordeling uitgevoerd, conform de toezichtmethodologie van DNB. Bij enkele instellingen heeft in het kader van risicogebaseerd toezicht nader onderzoek, interventie en/of handhaving plaatsgevonden; onder meer ten aanzien van risico's op het gebied van financieel-economische criminaliteit, dreigende kapitaaltekorten, risico's rondom het veiligstellen van geldmiddelen van betaaldienstgebruikers, governance, en herstel- en exitplannen.

Tot slot is DNB ook in 2022 in dialoog geweest met de sector, onder meer via overleg met branche-organisaties en door middel van nieuwsbrieven. Met een kleine groep instellingen is een dialoog gevoerd over de impact van klimaatrisico's. In juni is het evenement "fintech meets the regulator" georganiseerd.

Gerealiseerde kosten toezicht op betaal- en elektronischgeldinstellingen

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot betaal- en elektronischgeld-instellingen zijn weergegeven in tabel 9.

Tabel 9 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten betaal- en elektronischgeldinstellingen

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	12,4	11,2	14,2	12,3	1,9
Ongepland toezicht	14,1	21,4	19,2	21,5	-2,4
Toezichtbrede activiteiten	4,8	5,7	5,4	7,0	-1,6
Totaal	**31,3**	**38,2**	**38,8**	**40,9**	**-2,1**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**7,4**	**10,0**	**10,5**	**10,9**	**-0,4**

Toelichting

De gerealiseerde toezichtkosten bedragen EUR 10,5 mln.; er is sprake van een beperkte onderschrijding van de begroting met EUR 0,4 mln. Dit komt deels door minder ongepland toezicht vanwege een minder groot aantal toetreders dan in voorgaande jaren. Daarnaast noopten brede ontwikkelingen (o.a. de oorlog in Oekraïne) in beperkte mate tot andere keuzes dan voorzien in het risicogebaseerde toezicht.

2.9 Trustkantoren

Omdat trustkantoren veelal internationaal werken is de reeks van internationale sancties ten gevolge van de Russische inval in Oekraïne van grote impact geweest op deze sector. De afgekondigde sancties maken het belang van goed uitgevoerd cliëntenonderzoek extra tastbaar. Dit om aan sanctiewetgeving te kunnen voldoen en daar waar nodig tijdig te melden en tegoeden te kunnen bevriezen. Om financieel economische criminaliteit en sanctieontwijking tegen te gaan is het van belang dat trustkantoren adequaat uitvoering geven aan de rol van poortwachter. In 2022 is daarom veel aandacht besteed aan de administratieve organisatie en interne controle van trustkantoren in relatie tot sanctiewetgeving én naar het uitvoeren van cliëntenonderzoek en de opzet van de Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA).

Onderzoeken

DNB heeft bij vier trustkantoren onderzoeken uitgevoerd die specifiek gericht waren op de naleving van de Sanctiewet. Bij alle vier de kantoren waren verbeteringen in de vastlegging van de procedures nodig. Bij een drietal kantoren kon men echter wel aantonen dat de screening en interne controle ten behoeve van de sancties voldoende geborgd was in de praktijk. In één geval kwam naar voren dat de administratieve organisatie en interne controle onvoldoende was opgezet en was de werking ook onvoldoende.

Daarnaast zijn er zes onderzoeken uitgevoerd naar de wijze waarop trustkantoren het cliënten-onderzoek uitvoeren en hoe zij de integere en beheerste bedrijfsvoering hebben ingericht. Ook zijn er negen uitgebreide onderzoeken verricht naar aanleiding van een incidentmelding. Hierbij is gekeken naar de wijze waarop het trustkantoor het cliëntenonderzoek heeft uitgevoerd waarop de melding betrekking heeft. Tevens is gekeken naar de wijze waarop wordt gewaarborgd dat een dergelijk incident in de toekomst wordt voorkomen. Het melden, behandelen en voorkomen van incidenten is een belangrijk onderdeel van de rol van poortwachter en een goede test of de bedrijfsvoering zodanig is ingericht dat hier adequaat en tijdig op geacteerd wordt. In totaal zijn er in 2022 23 incidenten gemeld door trustkantoren.

Handhaving

Naar aanleiding van de uitgevoerde onderzoeken zijn diverse interventiemaatregelen genomen. Er is in 2022 eenmaal een boete opgelegd, driemaal een aanwijzing gegeven en één last onder dwangsom opgelegd. Daarnaast zijn vijf lopende herstelmaatregelen gemonitord. In de meeste gevallen ziet dit herstel op het onvoldoende of onvolledig uitvoeren van cliëntenonderzoek of de inrichting van de integere en beheerste bedrijfsvoering. DNB heeft voorts in 2022 van negen trustkantoren de vergunning ingetrokken, al dan niet vrijwillig. Ook heeft DNB een viertal maatregelen gepubliceerd op de website van DNB.

Illegale trustdienstverlening

In 2022 heeft DNB vijftien onderzoeken naar illegale trustdienstverleners opgestart. In deze onder-zoeken heeft DNB vermeende overtreders aangespoord om de illegale uitoefening van trustdiensten te staken. In vier gevallen heeft dit ertoe geleid dat de illegale trustdienstverlening beëindigd is.
De overige zaken heeft DNB nog in behandeling, bijvoorbeeld omdat formele handhavingsmaatregelen worden voorbereid.

Gerealiseerde kosten toezicht op trustkantoren

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot trustkantoren zijn weergegeven in tabel 10.

Tabel 10 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten trustkantoren

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	14,1	6	6,5	6,7	-0,2
Ongepland toezicht	3,4	11,2	10,6	10,4	0,1
Toezichtbrede activiteiten	2,5	3,7	5,1	5,0	0,0
Totaal	**20,1**	**21,0**	**22,1**	**22,2**	**0,0**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**4,7**	**5,6**	**5,9**	**5,9**	**-0,0**

Toelichting

De gerealiseerde toezichtkosten zijn in lijn met de begroting.

2.10 Overige Wwft-instellingen

DNB houdt uit hoofde van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) toezicht op aanbieders van onder andere de volgende diensten: verstrekken van leningen, financiële *leasing* en kluisverhuurders. Een bijzonder kenmerk van deze groep onder toezicht staande instellingen is dat er vaak geen vergunning- of registratieplicht is voor de activiteiten die deze instellingen ontplooien. Om inzage te krijgen in risico's en beheersmaatregelen bij de instellingen die deze diensten verlenen zet DNB ook hier in op het gebruik van data.

Het jaar 2022 stond in het teken van het identificeren van de integriteitsrisico's voor specifieke groepen uit deze populatie. Zo is de vragenlijst integriteitsrisico's uitgezet onder aanbieders van leningen en *financial lease*. Ook is regelmatig contact geweest met ketenpartners in het FEC over risico's, ontwikkelingen en individuele instellingen.

Tabel 11 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten overige Wwft-instellingen

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	0,6	0,9	0,4	2,0	-1,5
Ongepland toezicht	0,0	0,9	0,3	0,7	-0,4
Toezichtbrede activiteiten	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0
Totaal	**0,7**	**1,9**	**0,9**	**2,8**	**-1,9**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**0,2**	**0,6**	**0,5**	**0,8**	**-0,3**

Toelichting

De gerealiseerde kosten zijn EUR 0,5 mln. bij een begroting van EUR 0,8 mln. De inzet op de overige Wwft instellingen lag lager dan geraamd, als gevolg van herprioritering.

2.11 Cryptoinstellingen

Sinds 2020 staan aanbieders van wisseldiensten tussen virtuele valuta en fiduciaire valuta en aanbieders van bewaarportemonnees onder integriteitstoezicht van DNB. Per 1 januari 2022 waren 27 aanbieders van cryptodiensten geregistreerd bij DNB, ultimo 2022 waren 36 aanbieders geregistreerd en zes aanvragen in behandeling.

In 2022 zijn de beoordeling van registratieaanvragen en het uitvoeren van bestuurderstoetsingen belangrijke thema's gebleven. Niet alleen het aantal registratieaanvragen bleef onverminderd hoog, ook de complexiteit ervan nam toe omdat het steeds vaker ging om complexe groepsstructuren of om een combinatie met beleggings- of betaaldienstverlening. Daardoor is, anders dan verwacht, het zwaartepunt van het toezicht niet gekanteld naar het uitvoeren van toezicht onderzoeken. Het in 2021 gestarte onderzoek naar meldplicht is in 2022 voortgezet en wordt in het eerste kwartaal van 2023 afgerond. Daarnaast heeft DNB een nieuw themaonderzoek gestart met betrekking tot de naleving van sanctieregelgeving door aanbieders van cryptodiensten. In september heeft DNB de definitieve Q&A met betrekking tot sanctiescreening bij cryptotransacties gepubliceerd, waarmee zij meer duidelijkheid geeft over hoe zij de wetgeving interpreteert.

De aanpak van ongeregistreerde cryptodienstverleners blijft een speerpunt van DNB. Afgelopen jaar ontving DNB opnieuw signalen over ongeregistreerde cryptodienstverlening. Al deze signalen worden door DNB beoordeeld. Indien het vermoeden bestaat dat een cryptodienstverlener niet aan de registratieplicht voldoet, start DNB een onderzoek. Het toezicht van DNB is erop gericht om overtredingen van de registratieplicht zo effectief mogelijk te beëindigen. Waar nodig wordt hierbij gebruik gemaakt van formele handhavingsmaatregelen. Onderstaande tabel geeft het aantal instellingen weer waarover DNB het afgelopen jaar signalen ontvangen heeft, inclusief een specificatie van de beoordeling en vervolgacties door DNB. Regelmatig ontvangt DNB meerdere signalen over een instelling, zo werden in 2022 81 signalen ontvangen over 39 instellingen.

Tabel 12 Overzicht signalen

Lopende zaken uit 2021	3 (bij 3 instellingen)
Nieuwe signalen 2022	36
- Beoordeeld - zaak gestart en overtreding beëindigd	11
- Beoordeeld – zaak gestart en nog in behandeling	5
- Beoordeeld – geen zaak gestart (geen overtreding/laag risico)	16
- Nog te beoordelen	4

In 2022 liepen er in totaal vijf formele handhavingstrajecten tegen ongeregistreerde cryptodienst-verleners. Een deel van deze handhavingstrajecten heeft betrekking op signalen die DNB in 2020 of 2021 ontving. In 2022 heeft DNB één bestuurlijke boete en één last onder dwangsom opgelegd wegens het verlenen van cryptodiensten zonder registratie. Daarnaast heeft DNB het afgelopen jaar één openbare waarschuwing uitgevaardigd tegen een ongeregistreerde cryptodienstverlener.

Gerealiseerde kosten toezicht op cryptoinstellingen

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot het toezicht op crypto's zijn weergegeven in tabel 13.

Tabel 13 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten cryptoinstellingen

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	2,1	2,4	1,9	1,9	0,1
Ongepland toezicht	5,7	6,3	8,2	6,5	1,7
Toezichtbrede activiteiten	0,5	0,9	1,7	1,3	0,4
Totaal	**8,3**	**9,6**	**11,9**	**9,8**	**2,1**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**1,9**	**2,2**	**3,0**	**2,7**	**0,3**

Toelichting

De gerealiseerde toezichtkosten bedragen EUR 3 mln. en overschrijden de begroting met EUR 0,3 mln. Hiervan wordt het grootste deel verklaard door hogere juridische kosten. DNB heeft meer inzet moeten plegen dan begroot voor de afhandeling van juridische procedures, maar ook de inzet die gepaard is gegaan met de voorbereiding en/of uitvoering van aan instellingen formeel op te leggen maatregelen heeft meer inzet gekost dan was begroot.

2.12 Toezicht op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES)

DNB is verantwoordelijk voor het toezicht op financiële instellingen in Caribisch Nederland met een door DNB verstrekte vergunning alsmede op enkele instellingen die uit hoofde van toepasselijke wetgeving onder toezicht van DNB vallen. Het prudentiële toezicht op de BES-bijkantoren ligt bij de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS).

In 2022 is de onderlinge uitwisseling en samenwerking tussen toezichthouders verder vormgegeven. Naar verwachting zal dit in 2023 leiden tot de eerste *supervisory* colleges met deelname van de AFM, CBA (Centrale Bank van Aruba), CBCS en DNB.

In 2022 is tweemaal een fysiek bezoek gebracht aan Caribisch Nederland. Tijdens deze bezoeken vonden de reguliere Koninkrijksoverleggen plaats en zijn onderzoeken bij onder toezicht staande instellingen uitgevoerd. Deze onderzoeken betroffen in hoofdzaak reguliere onderzoeken naar de naleving van de Wwft BES. Daaraan gekoppeld is in de onderzoeken aandacht besteed aan de naleving van de Sanctiewet 1977, dit vanwege de verhoogde aandacht voor de naleving van sancties. Daarnaast is aandacht besteed aan het tegengaan van belangenverstrengeling.

Gerealiseerde kosten toezicht op Bonaire, Sint Eustatius en Saba

De gerealiseerde kosten voor toezichtactiviteiten met betrekking tot het toezicht op Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn weergegeven in tabel 14.

Tabel 14 Gerealiseerde capaciteitsinzet en kosten toezichtactiviteiten Bonaire, Sint Eustatius en Saba

	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
	fte	fte	fte	fte	fte
Gepland toezicht	1,2	1	1,4	1,2	0,2
Ongepland toezicht	0,9	2,3	1,7	1,9	-0,2
Toezichtbrede activiteiten	1,7	0,9	1,4	0,8	0,6
Totaal	**3,8**	**4,2**	**4,5**	**3,9**	**0,6**
Deelbegroting	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln	EUR mln
Totaal begroting	**0,9**	**1,5**	**1,2**	**1,2**	**0,1**

Toelichting

De gerealiseerde kosten bedragen EUR 1,2 mln. en zijn EUR 0,1 mln. hoger dan begroot.
De gerealiseerde inzet lag 0,6 fte boven de begrote inzet.

2.13 Key Performance Indicators

Speerpunt: DNB speelt in op technologische vernieuwing in de financiële sector

Ambitie	Indicator	Streefwaarde/resultaat	Toelichting
Transformatie naar Smart Supervisor 2025	Aantal gedigitaliseerde toezichtprocessen	1. De 8 processen onderliggend aan de toezichtmethodologie zijn volledig gedigitaliseerd en worden gebruikt. 2. De vijf in 2021 gedigitaliseerde processen zijn doorontwikkeld van een *Minimum Viable Product* tot volwaardige producten. 3. Ook de drie andere processen zijn gedigitaliseerd en in gebruik.	1. t/m 3. **Onder streefwaarde**: Voor alle acht processen van het toezichtketenproces zijn digitale oplossingen beschikbaar en gebruikt tijdens de jaarlijkse *run* van het toezichtproces. De 8 processen zijn doorontwikkeld en meer aan elkaar gekoppeld, waardoor minder handmatig werk nodig is van de toezichthouder om van het ene proces naar het volgende proces te gaan. Ook hebben we ondersteunende informatie eenvoudiger beschikbaar gemaakt, waardoor toezichthouders minder tijd kwijt zijn bij het beoordelen van de risico's van de instellingen. Tegelijkertijd ontbreken nog functionaliteiten om te spreken van volwaardige producten om de kansen die digitalisering biedt volledig te benutten.
	Aantal nieuwe diensten en waardering gebruikers MijnDNB portaal	4. Het nieuwe MijnDNB portaal is beschikbaar, bestaande diensten zijn gemigreerd en tenminste drie nieuwe diensten zijn beschikbaar in MijnDNB. Instellingen waarderen deze diensten met een 7.	4. **Onder streefwaarde:** Mijn DNB is operationeel als het toegangspunt voor instellingen. De bestaande diensten "Digitaal Loket Toezicht" (DLT) en "Digitaal Loket Rapportages" (DLR) zijn beschikbaar in deze nieuwe omgeving. In plaats van het toevoegen van nieuwe diensten hebben we in 2022 een succesvolle pilot uitgevoerd voor meer gebruiksvriendelijke en minder foutgevoelige tooling voor kwalitatieve uitvragen, een lang gekoesterde wens van de sector. Deze *tooling* hebben we in 2022 doorontwikkeld en moet in 2023 beschikbaar komen. Nieuwe diensten die we niet hebben toegevoegd zijn onder andere de publicatie van het risicoprofiel waar instellingen de uitkomsten van de risico-analyse van DNB kunnen zien en een berichtenbox om de communicatie met DNB te vereenvoudigen. Daarmee hebben we de oorspronkelijke doelstelling niet behaald, maar menen we daarvan terecht te hebben afgeweken om de meeste toegevoegde waarde voor de sector te realiseren. Instellingen hebben aangegeven de Mijn DNB omgeving op dit moment nog met een 6,8 te waarderen.
	Aantal gerealiseerde toepassingen	5. De basis voor datagedreven werken is beschikbaar en minimaal 3 toepassingen die tijd besparen, kwaliteit verhogen of leiden tot nieuwe inzichten worden gebruikt in de toezichtmethodologie.	5. **Conform streefwaarde:** Een eerste versie van een NLP (Natural Language Processing, *text-mining*) tool is beschikbaar. De tool kan ontvangen documenten categoriseren en analyseren, waardoor de toezichthouder sneller relevante tekstpassages kan selecteren. Er is een NLP toepassing beschikbaar voor de analyse van Collectieve Waarde Overdrachten waardoor de beoordeling van waardeoverdrachten minder tijd kost en een kortere doorlooptijd kent met een hogere kwaliteit. Er is een *Transaction Assessment System* (TAS) dat toezichthouders ondersteunt bij de selectie en beoordeling van klantdossiers tijdens de beoordeling van het Know-Your-Customer proces. Er is een tool opgeleverd voor netwerkvisualisatie waarbij concentratierisico's in uitbestedingsketens zichtbaar gemaakt worden.

Speerpunt: DNB stuurt op duurzaamheid

Ambitie	Indicator	Streefwaarde/resultaat	Uitkomst 2022
Sturen op toekomstgericht-heid en duurzaamheid	Uit de ICAAP-inzendingen en toezichtsonder-zoeken blijkt dat banken duurzaamheids-risico's adequaat hebben meegenomen in risicobeoordeling en –management	1. DNB stelt vast dat er een verbetering waarneembaar is in hoe banken blijkens de ICAAP-inzendingen en toezicht-onderzoeken duurzaamheidsrisico's hebben meegenomen in risicobeoordeling en -management	1. **Conform streefwaarde:** Uit toezichtonderzoeken blijkt dat banken progressie hebben geboekt in de beheersing van klimaat- en milieurisico's. Tegelijkertijd is verdere verbetering gewenst als het gaat om het meten en beheersen van dit soort risico's. Grootbanken moeten de geïdentificeerde tekortkomingen voor eind 2024 herstellen
	Uit de ORSA-inzendingen en toezichtonderzoeken blijkt dat verzekeraars duurzaam-heids-risico's adequaat hebben meegenomen in risicobeoordeling en –management	2. DNB stelt vast dat er een verbetering waarneembaar is in hoe verzekeraars blijkens de ORSA-inzendingen en toezichtsonderzoeken duurzaamheidsrisico's hebben meegenomen in risicobeoordeling en -management.	2. **Conform streefwaarde:** Uit de beoordeling van de ORSA, de twee on-site onderzoeken naar en toezichtgesprekken over de beheersing van klimaatrisico's blijkt dat verzekeraars meer aandacht besteden aan deze risico's, maar dat een verdere integratie in de strategie, governance, het risicoraamwerk en de informatievoorziening nodig blijft.
	Uit de ERB-inzendingen en toezichtonder-zoeken blijkt dat pensioenfondsen duurzaam-heids-risico's adequaat hebben meegenomen in risicobeoordeling en –management	3. DNB stelt vast dat er een verbetering waarneembaar is in hoe pensioenfondsen blijkens de ERB-inzendingen en toezichtonderzoeken duurzaamheidsrisico's hebben meegenomen in risicobeoordeling en -management.	3. **Conform streefwaarde:** Een eerste beoordeling van de Eigen Risico Beoordeling (ERB) en on-site onderzoeken geeft aan dat pensioenfondsen stappen hebben gezet ten aanzien van de integratie van ESG-risico's in hun beleggingscyclus, maar deze risico's nog onvoldoende hebben verankerd in hun risicobeheer.
		4. DNB heeft klimaatrisico's verankerd in de toezichtaanpak en heeft beoordelingskaders ten aanzien van de inbedding van klimaatrisico's opgesteld, die ons in staat stellen deze risico's gericht te adresseren en zo nodig hierop te handhaven. Door eigen onderzoek heeft DNB nieuwe inzichten over hoe instellingen en de financiële sector als geheel zijn blootgesteld aan duurzaamheidsrisico's.	4. **Onder streefwaarde:** DNB heeft een gids ontwikkeld en ter consultatie gepubliceerd met aandachtspunten en good practices ten aanzien van de integratie van klimaat- en milieurisico's in strategie, governance, risicobeheer en rapportage van financiële instellingen. Ook zijn stappen gezet om deze risico's in de toezichtaanpak te integreren en is DNB gestart met het opstellen van beoordelingskaders en duurzaamheidsdashboards. Daarnaast is een project gestart om de impact van biodiversiteitsverlies op de Nederlandse financiële sector te kwantificeren. De verankering is nog niet voltooid en de werkzaamheden lopen door in 2023. Naast toezichtonderzoeken bij individuele instellingen, hebben we sectorbrede onderzoeken gedaan naar de kredietportefeuilles van banken en de verzekerbaarheid van klimaatrisico's door verzekeraars.

Speerpunt: DNB is streng op financieel-economische criminaliteit

Ambitie	Indicator	Streefwaarde/resultaat	Uitkomst 2022
Voorkomen betrokkenheid van financiële instellingen bij financieel-economische criminaliteit (door vergroten eigenaarschap van bestuurders)	Mate van Wwft-compliance bestuurders	1. Op basis van de beoordeelde 2020 risicodata publiceert DNB in 2022 *guidance* ter toelichting op de verwachtingen omtrent het vereiste beleggen van eigenaarschap voor Wwft naleving op bestuursniveau.	1. **Conform streefwaarde:** De EBA guidance voor de Compliance functie en de rol van de AML bestuurder en AML Compliance officer is door de EBA geconsulteerd en in juni 2022 gefinaliseerd. In november 2022 heeft DNB hierop een 'intend to comply' afgegeven. Op basis van de door EBA gepubliceerde teksten heeft DNB vastgesteld dat een nadere nationale aanvulling vanuit DNB niet noodzakelijk is.
	Versteviging EU AML-toezichtkader door oprichting EU AML-toezichthouder en versterking EU AML regelgeving	2. DNB bepaalt haar speerpunten voor het inrichten van een Europese AML toezichthouder in samenspraak met het Ministerie van Financiën en laat deze succesvol inbrengen in de onderhandelingen over de Europese regelgeving hiervoor.	2. **Conform streefwaarde:** DNB heeft technische input geleverd aan het ministerie van Financiën ten aanzien van de raadswerkgroepen (RWG) voor die onderdelen die voor DNB prioriteit hebben. Dit betreft in het bijzonder de bepalingen omtrent het vaststellen van de UBO en de informatie-uitwisseling tussen OTSI's.
	Doorlopend streng toezicht op aanbieders cryptodiensten	3. In 2022 zet DNB het risicogebaseerd toezichtprogramma op crypto-aanbieders voort, bij een groter wordende sector. Een nieuw thema-onderzoek zal worden uitgevoerd.	3. **Onder streefwaarde** De doelstelling is zo goed als behaald. Het themaonderzoek Meldplicht is bijna afgerond: definitieve rapportage en afrondende gesprekken vinden plaats in januari 2023. Daarnaast is het geplande thema onderzoek ingevuld als een onderzoek naar naleving van sanctieregelgeving. Hiervan is de uitvoering enigszins vertraagd i.v.m. ongepland toezicht. Naar verwachting zal dit onderzoek Q1 2023 worden afgerond. De risicoscores en RP's voor 2023 zijn bepaald. Daarnaast is een extra project ingericht om opvolging te geven aan de resultaten van de IRAP. De sector blijft groeien. Registratieverzoeken blijven onverminderd binnenkomen.
	Datagedreven aanpak beheersing van risico's vast onderdeel van TFC	4. E-discovery en OSINT (Open Source Intelligence) onderzoeken maken een vast onderdeel uit van het instrumentarium dat wordt overwogen bij integriteitsonderzoeken naar instellingen en in het bijzonder ook betrokken bestuurders.	4. **Conform streefwaarde:** OSINT wordt in toenemende mate toegepast, meest recent ook bij Handhaving Illegalen. Het onderzoek inzake het verschoningsrecht is nog niet afgerond, naar verwachting zal in Q1 2023 een eerder gepland onderzoek alsnog worden uitgevoerd en een nieuw onderzoek worden opgestart. Daarnaast wordt met e-discovery een NLP experiment op jaarverslagen uitgevoerd.
		5. De datagedreven voorbereiding en uitvoering van integriteitsonderzoeken wordt als een vaste component overwogen in die onderzoeken waar dat vanwege de hoeveelheid te onderzoeken data toegevoegde waarde kan bieden.	5. **Conform streefwaarde** Er wordt bij elk onderzoek nagegaan of data-analyse en/of outlierdetectie ingezet kan worden en kan leiden tot efficiëntie/betere inzichten. Daarnaast is de onderzoeksmatrix gefinaliseerd, die per type onderzoek helpt bepalen welke analyse passend is en hoeveel uren daarop besteed kunnen worden. Daarnaast is er een management overzicht dashboard ontwikkeld, waar onder andere bovenstaande inzichtelijk gemaakt wordt. Er is na een succesvolle pilot besloten doorgang te geven aan de nieuwe uitvragentool genaamd Surveyor, dit is in Q4 verder doorontwikkeld, prefillen is onderdeel van de tooling en alle vragenlijsten zullen hierin verwerkt worden. In Q4 is gekeken naar de tooling van de risicoscoremodellen en hoe we deze robuuster kunnen ontwikkelen, EuReCa, de tool van de EBA is geïmplementeerd en wordt gevuld, hierin is DNB één van de top 3 Europese toezichthouders in het gebruik.

Key Indicators kostenbewustzijn

Ambitie	Indicator	Streefwaarde/resultaat	Uitkomst 2022
Verhogen kostenbewustzijn	Toepassen van transparante kostenafwegingen en standaardisatie	1. DNB heeft haar taakstelling en bezuinigingsdoelstellingen voor 2022 volledig gerealiseerd.	1. **Conform streefwaarde:** De in het kostenkader opgenomen taakstellingen zijn voor 2022 gerealiseerd. Ten aanzien van de taakstelling om tot een evenwichtigere verhouding tussen senior, medior en junior medewerkers te komen loopt de realisatie voor op de planning. De financiële besparing volgend uit de Digitale Strategie Toezicht voor 2022 is eveneens gerealiseerd in 2022.
		2. DNB is transparant over de gevolgen voor de capaciteitsinzet van DNB van (concept) nationale wet- en regelgeving via de publicatie van haar uitvoerings- en handhavingstoetsen.	2. **Conform streefwaarde:** De toezichttoets van DNB inzake het Wetsvoorstel toekomst pensioenen is in 2021 uitgevoerd en vervolgens gepubliceerd. Het resultaat was dat in 2022 het kostenkader voor 2023 en 2024 is aangepast voor de uitvoering van de transitie naar het Wtp.
		3. Voor alle markttoetredings- en toetsingsaanvragen, ongeacht sector, hanteert DNB eenzelfde kernproces.	3. **Conform streefwaarde:** Gerealiseerd via Zaakgericht werken.
	Mate van realisatie kosten in relatie tot de beschikbare budgettaire ruimte	4. Door risicogebaseerde capaciteitsinzet voor alle toezichttaken blijft de financiering binnen de begrotingskaders, heeft DNB optimaal gebruik gemaakt van beschikbare expertise en ondersteuning en besparingen en taakstellingen behaald.	4. **Conform streefwaarde:** DNB heeft op basis van data-analyse stappen gezet om kwantitatieve data over toezichtpopulaties te ontsluiten. Ook zijn op ATM gebaseerde grafieken opgenomen in Toezicht in Beeld. Divisies hebben aandacht besteed aan de consequenties van de opgelegde taakstellingen uit het kostenkader. Zo hoopt DNB met de afname in hogere schalen onverminderd invloed te kunnen uitoefenen in het SSM. Beschikbare expertise staat onder druk als gevolg van lopende verandertrajecten binnen DNB, aanhoudende IT-issues, en toenemende COVID besmettingen. Bij de on-site planningcyclus is expliciet rekenschap gegeven van de kosten verbonden aan de kosten voor inzet van on-site en bancaire expertise capaciteit.

Generieke indicatoren

Ambitie	Indicator	Streefwaarde/resultaat	Uitkomst 2022
Bijdragen aan solide financiële instellingen	Mate van effectiviteit risico-identificatie	1. Voor alle SI-banken is het minimum-toezichtplan, zoals opgesteld in SSM- verband, uitgevoerd.	1. **Conform streefwaarde:** Het Minimum Engagement Level voor Q4 is uitgevoerd. Hiermee is voor alle SI-banken het minimum toezichtplan uitgevoerd.
		2. DNB heeft ten minste 30 on-site onderzoeken uitgevoerd bij banken.	2. **Conform streefwaarde:** De doelstelling van uitvoering van ten minste 30 on-site onderzoeken bij banken is behaald.
		3. Voor verzekeraars en pensioenfondsen is de toezichtagenda voor 2023 risicogebaseerd opgesteld.	3. **Conform streefwaarde:** Er zijn thema's vastgesteld die belangrijke speerpunten vormen in het toezicht voor 2023. Voor verzekeraars zijn dit: rente en inflatie, risicomarge, ESG en cybersecurity & uitbestedingen. Voor pensioenfondsen zijn dit: NPR (nieuwe pensioenregeling), cybersecurity & uitbestedingen en ESG-risico's. Met de automatische risicoscores is de Toezichtkalender 2023 voor verzekeraars en pensioenfondsen risicogebaseerd opgesteld, met voldoende aandacht voor proportionaliteit.
		4. DNB heeft opvolging gegeven aan de uitkomsten en/of aanbevelingen van de verschillende externe beoordelingen van haar toezicht en deze, waar relevant, in haar toezicht verwerkt.	4. **Conform streefwaarde:** De uitkomsten en/of aanbevelingen van externe beoordelingen (zoals genoemd in Q2) worden verwerkt in het toezicht van DNB. In Q4 zijn er geen nieuwe externe beoordelingen geweest. Via Toezicht in Beeld en de ZBO-begroting 2023 zijn aanbevelingen van externe beoordelingen verwerkt in het toezicht. Beide publicaties zijn succesvol afgerond.
		5. Voor alle banken is een SREP-besluit genomen	5. **Conform streefwaarde:** De 2022 SREP is afgerond. De Supervisory Dialogues bij alle SI banken zijn afgerond. Voor alle LSI's is een SREP-besluit genomen. Voor alle banken in scope is conform planning de uitkomst van de jaarlijkse SREP per brief medegedeeld. - Bij één bank is een normoverdragend gesprek gevoerd en wordt interne aangifte voor een boete gedaan.
	Mate van effectiviteit risicomitigatie	6. Voor alle onder toezicht staande instellingen is, conform de toezichtmethodologie, risicogebaseerd opvolging gegeven aan geïdentificeerde risico's waar nodig middels formele maatregelen	6. **Conform streefwaarde:** Gerealiseerde onderzoeken bij (zorg)verzekeraars: 3 themaonderzoeken, 5 on-sites, 13 deepdives, 18 Risico identificerende gesprekken, 27 Risicomitigatie plannen, 33 Risicomitigatie brieven & gesprek en 4 Probleemdossier rapportages Gerealiseerde onderzoeken bij pensioenfondsen en PPI's: 3 themaonderzoeken, 7 on-sites, 5 deepdives, 12 Risico mitigatie plannen, 4 Risicomitigatie gesprekken, 5 Risicomitigatie brieven en 1 Probleemdossier rapportages.

Ambitie	Indicator	Streefwaarde/resultaat	Uitkomst 2022
		7. Uit reguliere rapportages en evaluaties van langdurige en/of complexe toezichtdossiers blijkt dat DNB tijdig, effectief en risicogebaseerd heeft geïntervenieerd in toezichtdossiers.	7. **Conform streefwaarde:** Uit reguliere rapportages en evaluaties van langdurige en/of complexe toezichtdossiers is gebleken dat DNB tijdig, effectief en op de juiste wijze heeft geïntervenieerd, waarbij uit evaluaties lessen worden getrokken voor toekomstige dossiers waaronder het aandacht blijven houden voor inzet van de juiste mix van (formele) handhavingsinstrumenten. Tevens worden intervisie-sessies gebruikt om de werkwijze te verbeteren. Er vindt via triage overleg evaluatie van af te sluiten dossiers plaats.
		8. Alle toetsings-, VVGB- en vergunningaanvragen zijn binnen de geldende wettelijke termijnen afgehandeld.	8. **Onder streefwaarde:** Alle vvgb en vergunningaanvragen in 2022 zijn afgerond en zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Bij de cryptoregistratieverzoeken zijn er t/m Q4 in totaal 3 aanvragen buiten de wettelijke termijn afgehandeld. Eén van de registratieverzoeken is drie dagen later dan de wettelijke termijn afgehandeld, de oorzaak is gelegen in issues die verband hielden met de migratie naar Sharepoint online. De andere twee hielden verband met de complexiteit van de verschillende elementen van de beoordelingen in combinatie met de korte (2 maanden) wettelijke behandeltermijn voor de registratieverzoeken (overschrijding van de termijn met 3 maanden). DNB heeft in Q4 2022 9 toetsingen niet of niet met verschoonbare reden binnen de wettelijke termijn uitgevoerd (Q3 2022: 15). In zeven gevallen is deze termijn beperkt overschreden (één tot vier dagen). Door een technische fout is één toetsingsaanvraag pas ruim na het verstrijken van de wettelijke termijn, na een signaal van de instelling, zichtbaar geworden. In een ander geval is weliswaar de wettelijke maximale termijn van 13 weken niet overschreden, maar omdat het benodigde gesprek niet binnen twee weken na ontvangst van de aanvraag is aangekondigd kon de wettelijke termijn formeel niet meer worden opgeschort. Hierdoor is de basistermijn van zes weken met drie weken overschreden. Dit leidt er toe dat 2,3% van de 2088 afgeronde toetsingen in 2022 buiten de wettelijke termijn is getreden.
	Effectieve Europese toezicht-kaders (leidend tot afdoende en vergelijkbare eisen	9. DNB heeft prioriteiten vastgesteld voor de verdere ontwikkeling van Europese toezichtkaders. Bijdragen aan Europese overleggen zijn afgestemd op deze DNB-prioriteiten.	9. **Conform streefwaarde:** Op basis van de in 2020 vastgestelde prioriteiten heeft DNB zich in 2022 ingezet voor specifieke onderwerpen in internationale gremia (SSM, EBA en Bazel voor banken, EIOPA en IAIS voor verzekeraars en pensioenfondsen). Eind 2022 is begonnen aan de jaarlijkse herijking van prioriteiten van DNB's deelname in internationale gremia, teneinde de capaciteit van DNB strategisch te kunnen blijven inzetten
		10. DNB voldoet aan de SSM-eisen m.b.t minimum aantal on-site onderzoeken uitgevoerd in het buitenland, daarmee bijdragend aan harmonisatie van on-site toezicht.	10. **Conform streefwaarde:** Mede als gevolg van de coronamaatregelen heeft DNB in 2022 minder on-site onderzoeken in het buitenland uitgevoerd dan vereist. Dit is -in overleg met het SSM- gecompenseerd door extra detacheringen naar de ECB.

Ambitie	Indicator	Streefwaarde/resultaat	Uitkomst 2022
		11. DNB heeft nieuwe en/of gewijzigde (Europese) wet- en regelgeving in haar toezicht verankerd.	11. **Conform streefwaarde:** Nieuwe en/of gewijzigde (Europese) wet- en regelgeving is tijdig gepubliceerd. Voor het nieuwe pensioencontract is de Commissie Parameters en de behandeling van de Wet toekomst pensioenen ondersteund, en de externe guidance is gereed voor consultatie. Die is al ter consultatie aangeboden.
		12. DNB heeft proactief bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van Europese toezichtkaders in lijn met haar vastgestelde prioriteiten en de inzet zoals geformuleerd in haar position papers (AML, BCBS en S2).	12. **Conform streefwaarde:** Inzake de Solvency II review heeft er actieve beïnvloeding vanuit DNB in Europa plaatsgevonden. Ook zijn de aandachtspunten rond CRR3 en CRD6 ingebracht. Bij EBA heeft DNB zich ingezet voor de ontwikkeling van een concentratielimiet voor klimaatrisico's.
		13. DNB heeft haar capaciteitsinzet aan Europese overleggen afgestemd op en getoetst aan de eigen vastgestelde prioriteiten voor de verdere ontwikkeling van Europese toezichtkaders.	13. **Conform streefwaarde:** Middels een duidelijke prioritering van DNBs int. gremia kan DNB haar SSM capaciteit goed inzetten. De prioritering is in lijn met DNB ambities. In aanvulling daarop zijn nuttige handvatten / kaders uiteengezet die helpen bij het vinden van een goede balans tussen input en output. Daarnaast is DNB nauw betrokken bij de SSM prioriteiten-setting en de manier waarop het SSM meer geïntegreerd wil gaan werken (waaronder de vertegenwoordiging van NCA's in expertgroepen). DNB toetst de inzet op Europees overleg periodiek. In 2022 DNB zich daarbij gericht op de vastgestelde DNB prioriteiten en collega's afgevaardigd naar SSM-werkgroepen en Joint Teams op het gebied van cyber, governance, digitalisering bedrijfsmodel, datakwaliteit en interne modellen.
	Mate van transparantie (dialoog, informeren) richting onder toezicht staande instellingen	14. Alle verzekeraars en pensioenfondsen hebben een eigen toezichtkalender ontvangen met onderzoeken en uitvragen die voor 2023 gepland staan. Daarbij worden doel, aanpak en de beoogde effecten van onderzoeken en uitvragen gecommuniceerd.	14. **Conform streefwaarde:** De communicatie aan verzekeraars, pensioenfondsen en pensioenuitvoerders over de Toezichtkalender 2023 heeft plaatsgevonden op 15 december 2022, via Mijn DNB.
		15. Bij deze instellingen is 80%[3] conform de planning uitgevoerd. Uitzonderingen op de planning zijn tijdig vooraf gecommuniceerd.	15. **Conform streefwaarde:** Afwijkingen van de planning zijn tijdig gecommuniceerd aan instellingen. In mei 2022 heeft het proces plaatsgevonden tot herijking van de toezichtkalender.
		16. Onderzoeken zijn zoveel mogelijk sector-breed teruggekoppeld via een sectorbrief, de nieuwsbrieven een 'ronde tafel' of seminar, of op andere wijze.	16. **Conform streefwaarde:** Terugkoppeling heeft op diverse wijzen plaatsgevonden, zoals: de actuarismiddag (verzekeraars) en de accountantsmiddag (pensioenfondsen en verzekeraars). Daarnaast zijn diverse consultaties uitgezet (zoals de Gids voor beheersing van klimaat- en milieurisico's en de beleidsregel afwikkelbaarheid verzekeraars) en is via meerdere publicaties aandacht gevraagd van pensioenfondsen voor een zorgvuldige voorbereiding op het nieuwe pensioencontract. Ook is gewezen op de gevolgen van de rentestijging op verzekeraars en is de uitkomst van het onderzoek naar de kwaliteit van invulling van vragenlijsten voor de sector brede analyse niet-financiële risico's gecommuniceerd. Voorts zijn ronde tafels gehouden voor nieuwe pensioenbestuurders en het i1-webinar. Ook is het beoordelingskader Datakwaliteit met de Pensioenfederatie voltooid.

3 Dit is 1% lager dan voor 2020 in de KI was opgenomen. Reden hiervoor zijn de gevolgen van de Coronacrisis

2.14 Risicobeheersing

Bij het realiseren van de doelen en ambities in de begroting van 2022 zien we een drietal belangrijke operationele risico's. Deze zijn hieronder beschreven inclusief de ingezette maatregelen om deze te mitigeren.

HR-risico

Het is voor de taakuitoefening van DNB cruciaal dat we beschikken over goede medewerkers. Het risico is dat onvoldoende kwantitatief en kwalitatief geschikt personeel aanwezig is en de vitaliteit van onze medewerkers onder druk komt te staan. De belangrijkste uitdagingen zijn op dit moment het aantrekken en behouden van medewerkers in de huidige (zeer krappe) arbeidsmarkt en het op peil houden van verandervermogen en motivatie van medewerkers. Dit jaar zien we ook bij DNB dat de krapte op de arbeidsmarkt leidt tot een meer dan gemiddelde uitstroom van medewerkers en komen er signalen vanuit de organisatie dat het steeds lastiger is nieuwe mensen aan te trekken en te behouden voor functies met veelgevraagde schaarse expertise. Maatregelen die we onder meer nemen om deze risico's te beheersen zijn meer aandacht voor het boeien en binden van medewerkers, het tijdig opleiden van mensen en als opvolger bestempelen, starters zelf opleiden en/of genoegen nemen met kandidaten die niet 100% aan het profiel voldoen. Hoewel de bankbrede in- en uitstroomcijfers nog positief zijn wordt dit risico zeer nauwlettend gemonitord aangezien we niet alleen moeten kijken naar de kwantiteit maar zeker ook naar kennisniveau, maturiteit en kwaliteit. Het zal voor een aantal posities binnen de bank steeds moeilijker worden om de juiste mensen te werven. Met de ingezette maatregelen valt het risico binnen onze risicobereidheid.

Informatiebeveiliging- en bedrijfscontinuïteitsrisico

Informatie vormt voor DNB een zeer belangrijke bouwsteen voor de uitvoering van alle taken. Daarbij is een veilige, tijdige en betrouwbare informatievoorziening en –verwerking noodzakelijk. Het risico is dat de vertrouwelijkheid, integriteit en/of de beschikbaarheid van informatie niet wordt gewaarborgd. Bijvoorbeeld doordat niet-geautoriseerde middelen worden gebruikt of door onjuiste toegankelijkheid van informatie, met mogelijk ook reputatieschade als gevolg. Toegenomen geopolitieke spanningen en een verhoogde cyberdreiging zorgen voor een verdere stijging van dit risico. Om een hoog niveau van informatiebeveiliging en de continuïteit van onze bedrijfsprocessen te borgen heeft DNB diverse programma's lopen (zoals het #zeker Awarenessprogramma, Role Based Access Control en Emergency Recovery) en staat dit onderwerp nadrukkelijk op de agenda. Naast beleid en technische maatregelen, wordt voortdurend gewerkt aan de versterking van soft controls, zoals de risicocultuur en het risicobewustzijn. Ondanks de ingezette maatregelen scoort het risico informatiebeveiliging nog boven onze risicobereidheid.

Proces- en veranderrisico

Snelle ontwikkelingen en veranderingen in de maatschappij zorgen ervoor dat de DNB zich continu wil en moet aanpassen aan haar omgeving en de wensen die deze aan haar stelt. Daarnaast ondergaat DNB ook zelf de nodige veranderingen. Voorbeelden hiervan zijn onze nieuwe 'open' kantoorlocatie, de uitbesteding van ICT-dienstverlening en het toenemende belang van dataverwerking. Deze veranderingen hebben een voortdurende en blijvende impact op medewerkers, processen en systemen van DNB. Om onze ambitieuze veranderdoelstellingen te kunnen behalen is het allereerst van belang dat DNB aandacht blijft besteden aan het op orde houden van haar processen en het beheersen van de belangrijkste operationele risico's hierin. Dit legt een belangrijke basis voor een weerbare en flexibele organisatie. Deze weerbare basis moet echter ook voldoende ruimte bieden om gewenste veranderingen te realiseren en de daaruit voortvloeiende veranderrisico's voldoende te beheersen. Specifieke aandacht is er daarom voor verbetering in de integrale sturing van programma's en projecten, investeren in medewerkers en voldoende opleiding en training én het gestructureerd beheersen van uitbesteding en 'third party' risico's. Met de ingezette maatregelen valt het risico binnen onze risicobereidheid.

3 Resolutie en depositiegarantiestelsel (DGS)

DNB werkt als resolutieautoriteit aan de voorbereiding en, indien nodig, uitvoering van de ordentelijke afwikkeling van banken, verzekeraars en CCP's. Daarnaast is DNB uitvoerder van het depositogarantiestelsel (DGS). In de uitvoering van de resolutie- en DGS-taken is waar mogelijk samenwerking gezocht met de toezichtstaak. Op deze manier hoopt DNB efficiënt en effectief gebruik te maken van beschikbare kennis en informatie. Onderstaand gaat dit hoofdstuk in op de gerealiseerde kosten (3.2), de financiering (3.3), de bereikte resultaten (3.4) en de operationele risicobeheersing (3.5). De beschreven taken op het gebied van CCP's vallen buiten het financiële kader.

3.1 Kosten Resolutie en DGS
3.1.1 Gerealiseerde kosten Resolutie
3.1.2 Gerealiseerde kosten DGS
3.2 Financiering
3.3 Bereikte resultaten
3.4 Risicobeheersing
3.5 Key Performance Indicators

3.1 Kosten Resolutie en DGS

De gerealiseerde kosten voor de taken Resolutie en DGS in 2022 zijn EUR 22,8 mln. (begroot was EUR 21,9 mln.). Dit komt neer op een overschrijding van EUR 0,9 mln, die met name wordt veroorzaakt door een overschrijding van de DGS NL begroting met 1,3 mln als gevolg van de uitvoeringskosten DGS ATB. Ook voor Resolutie banken is sprake van een overschrijding van de begroting (0,9 mln). Hier staan onderschrijdingen voor Resolutie verzekeraars (-1,1 mln) en DGS Caribisch Nederland (-0,1 mln) tegenover. De volgende paragrafen bieden een nadere toelichting op de kosten per deeltaak.

Tabel 15 Gerealiseerde kosten Resolutie en DGS

EUR miljoen

Kostenverdeling Resolutie en DGS	Realisatie 2020*	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Resolutie banken	6,9	10,1	10,3	9,5	0,9
Resolutie verzekeraars	3,8	5,6	5,4	6,5	-1,1
Resolutie totaal	**10,7**	**15,7**	**15,7**	**16,0**	**-0,3**
Depositogarantiestelsel (NL)	10,7	7,0	6,9	5,6	1,3
DGS Bonaire, Sint Eustatius en Saba	0,2	0,2	0,2	0,3	-0,1
DGS totaal	**10,8**	**7,2**	**7,1**	**5,9**	**1,1**
Totaal	**21,5**	**22,9**	**22,8**	**21,9**	**0,9**

* Door een aanpassing van de kostenallocatie met ingang van het kostenkader 2021 is de vergelijking met 2020 alleen op totaalniveau mogelijk.

3.1.1 Gerealiseerde kosten Resolutie

Banken

De gerealiseerde kosten voor Resolutie banken in 2022 zijn EUR 10,3 mln. (begroot was EUR 9,5 mln). Dit komt neer op een overschrijding van EUR 0,9 mln.

Tabel 16 Gerealiseerde kosten Resolutie banken

EUR miljoen

Kostenverdeling Resolutie Banken	Realisatie 2020*	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Directe Resolutie inzet		4,8	5,0	4,4	0,5
Afschrijvingskosten en inhuurkosten		0,2	0,4	0,3	0,0
Juridische adviezen		0,3	0,7	0,3	0,3
Digitale strategie/ICT		2,6	2,5	2,4	0,1
Bedrijfsvoering en programma Huisvesting		0,8	0,8	0,8	0,0
Adviesdiensten en overig		1,4	1,1	1,2	-0,1
Totaal	**6,9**	**10,1**	**10,3**	**9,5**	**0,9**

*Door een aanpassing van de kostenallocatie met ingang van het kostenkader 2021 is de vergelijking met 2020 alleen op totaalniveau mogelijk.

De kostenoverschrijding is primair te wijten aan extra inzet van personeel op de ontwikkeling van het bail-in instrument. Ook de overschrijding ten aanzien van het inwinnen van juridisch advies is hieraan te wijten. De extra inzet op het gebied van de ontwikkeling van het bail-in instrument heeft op

verzoek van de SRB plaatsgevonden. Daarnaast is er sprake geweest van extra personele inzet in aanloop naar (in voorbereiding op) het falen van ATB.

Verzekeraars

De gerealiseerde kosten voor Resolutie verzekeraars in 2022 zijn EUR 5,4 mln. (begroot was EUR 6,5 mln.). Dit komt neer op een onderschrijding van EUR 1,1 mln.

Tabel 17 Gerealiseerde kosten Resolutie verzekeraars

EUR miljoen

Kostenverdeling Resolutie Verzekeraars	Realisatie 2020*	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Directe Resolutie inzet		2,3	2,4	3,0	-0,6
Afschrijvingskosten en inhuurkosten		0,3	0,0	0,3	-0,2
Juridische adviezen		0,1	0,0	0,4	-0,4
Digitale strategie/ICT		1,6	1,7	1,6	0,1
Bedrijfsvoering en programma Huisvesting		0,5	0,5	0,5	0,0
Adviesdiensten en overig		0,8	0,7	0,8	-0,1
Totaal begroting	**3,8**	**5,6**	**5,4**	**6,5**	**-1,1**

*Door een aanpassing van de kostenallocatie met ingang van het kostenkader 2021 is de vergelijking met 2020 alleen op totaalniveau mogelijk.

De onderschrijding hangt voor een belangrijk deel samen met de uitvoering van het DGS voor ATB. De budgetten voor inhuur en juridische adviezen zijn vrijwel niet aangewend voor resolutie verzekeraars, met als doel om ruimte te maken voor extra inhuur en juridisch advies voor ATB. Daarnaast zijn diverse medewerkers tijdelijk ingezet op de verwerking van de DGS-uitkeringen van ATB. De lagere directe kosten worden verder verklaard doordat een aantal vacatures tijdelijk niet vervuld kon worden.

3.1.2 Gerealiseerde kosten DGS

De gerealiseerde kosten voor de taak DGS NL in 2022 zijn EUR 6,9 mln. Dit is EUR 1,3 mln. hoger dan begroot (EUR 5,6 mln.).

Tabel 18 Gerealiseerde kosten DGS NL

EUR miljoen

Kostenverdeling DGS NL	Realisatie 2020*	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Directe DGS inzet		1,4	1,4	1,3	0,1
Afschrijvingskosten en inhuurkosten		2,1	1,0	0,9	0,2
Juridische adviezen		0,1	0,2	0,1	0,1
Digitale strategie/ICT		2,9	3,8	2,9	0,9
Bedrijfsvoering en programma Huisvesting		0,2	0,2	0,2	0,0
Adviesdiensten en overig		0,4	0,3	0,3	0,0
Totaal	**10,7**	**7,0**	**6,9**	**5,6**	**1,3**

* Door een aanpassing van de kostenallocatie met ingang van het kostenkader 2021 is de vergelijking met 2020 alleen op totaalniveau mogelijk.

De overschrijding op DGS is te verklaren door de uitvoeringskosten DGS ATB die in de realisatie 2022 terugkomen. Voor de uitkeringen van ATB is het uitkeringssysteem up-and-running gemaakt wat tot extra ICT kosten heeft geleid.

Tabel 19 Gerealiseerde kosten DGS Caribisch Nederland

EUR miljoen

Kostenverdeling DGS CN	Realisatie 2020*	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Budget 2022	R2022 - B2022
Directe DGS inzet		0,0	0,0	0,1	-0,1
Afschrijvingskosten en inhuurkosten		0,0	0,0	0,0	0,0
Juridische adviezen		0,0	0,0	0,0	0,0
Digitale strategie/ICT		0,1	0,1	0,1	0,0
Bedrijfsvoering en programma Huisvesting		0,0	0,0	0,0	0,0
Adviesdiensten en overig		0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,3**	**-0,1**

* Door een aanpassing van de kostenallocatie met ingang van het kostenkader 2021 is de vergelijking met 2020 alleen op totaalniveau mogelijk.

De gerealiseerde kosten voor het DGS Caribisch Nederland zijn EUR 0,2 mln. Dit resulteert in een onderschrijding van EUR 0,1 mln. (begroot EUR 0,3 mln.).

3.2 Financiering

Conform de Wet bekostiging financieel toezicht (Wbft) en het besluit bekostiging financieel toezicht (Bbft) worden de kosten van de resolutietaak voor banken verdeeld over de banken en betreffende beleggingsondernemingen op basis van de omvang van de totale activa. Conform het Wbft en het Bbft worden de kosten van de resolutie verzekeraars op basis van de omvang van de technische voorzieningen over de instellingen verdeeld. De uitvoeringskosten van het Depositogarantiestelsel (NL) worden in 2022 op basis van de gegarandeerde deposito's over de betreffende instellingen verdeeld. De uitvoeringskosten van het DGS Bonaire, Sint Eustatius en Saba worden gefinancierd door de Staat.

Tabel 20 Exploitatieresultaat Resolutie en DGS 2022

EUR miljoen

	Gerealiseerde kosten	Opbrengsten uit heffingen	Te verrekenen met sector	Te verrekenen met overheid
Resolutie Banken	10,3	9,5	0,9	-
Resolutie Verzekeraars	5,4	6,5	-1,1	-
DGS	6,9	5,6	1,3	-
DGS Bonaire, St Eustatius en Saba*	0,2	0,3	-	-0,1
Subtotaal	**22,8**	**21,9**	**1,0**	**-0,1**
*DGS coulanceregeling**	-	-		-
Totaal	**22,8**	**21,9**	**1,0**	**-0,1**

*Ontvangsten uit heffingen betreft geheel het voorschot van de overheid.

3.3 Bereikte resultaten

Sector overstijgende activiteiten

De deeltaken coördinatie en internationale beleidsbeïnvloeding, communicatie, crisismanagement en data worden divisiebreed ingevuld.

- Speerpunten op het gebied van coördinatie en internationale beleidsbeïnvloeding waren de discussies rondom de crisismanagement en deposito garantie richtlijn en het kader voor herstel en afwikkeling van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen.
- De werkzaamheden op het gebied van crisismanagement en communicatie hebben zich dit jaar primair gericht op het adequaat begeleiden van de ATB-casus en het borgen van de lessen die op deze gebieden uit die casus kunnen worden getrokken.
- Belangrijke mijlpalen op het gebied van data waren in 2022 de update en evaluatie van de data-vereisten voor verzekeraars (ReRap), het door ontwikkelen en optimaliseren van data dashboards en de komst van MijnResolutie, de centrale plek waar gedeelde Resolutie informatie en inzichten te vinden zijn.

Resolutie Banken

Samen met de SRB heeft DNB in 2022 de resolutieplannen van de zeven significante instellingen van een update voorzien. Specifieke aandacht ging hierbij uit naar de instelling specifieke operationalisering van het bail-in instrument en de financiering van banken tijdens en kort na resolutie. Daarnaast is er ook aanzienlijke voortgang geboekt op het gebied van operationele continuïteit in resolutie en data.

Ook van de resolutieplannen voor de niet-significante instellingen, waarvoor DNB alleen de verantwoordelijkheid draagt, is een volgende versie opgesteld. Hierbij lag de nadruk op de instelling specifieke operationalisering van het sale of business instrument en het in lijn brengen van de resolutieplannen met de door de SRB gestelde standaarden. Er is in 2022 gewerkt aan de vormgeving van een raamwerk voor de resolutieplanning van beleggingsondernemingen. Dit zal in 2023 worden afgerond. Daarna kan de resolutieplanning voor deze instellingen van start gaan.

Zowel het bail-in als het Sale of Business handboek zijn in 2022 een stap verder gebracht. Bij de vormgeving van het brugbankinstrument is er voortgang geboekt op het gebied van de bijzonder bestuurder. De nieuwe versies van de door de instellingen aangeleverde bail-in en Sale of Business playbooks zijn van commentaar voorzien. Ten aanzien van het bail-in instrument is er substantiële voortgang geboekt met betrekking tot het claimrechtmechanisme. Ook heeft een FSB-werkgroep onder DNB-voorzitterschap goede voortgang geboekt op het gebied van de operationalisering van bail-in in een internationale context. Vanwege de prioriteit die op aangeven van de SRB aan het bail-in instrument is gegeven, is de voortgang op de verdere ontwikkeling van de andere resolutie instrumenten enigszins vertraagd.

In geval van dreigend falen dient er tijdig een onafhankelijke waardering plaats te vinden. De tijdige beschikbaarheid van adequate data is daarvoor cruciaal. DNB is in 2022 met de resolutie LSI's in overleg getreden over de verwachtingen waaraan de banken in dit kader moeten voldoen. Er is een self assessment uitgevraagd ten aanzien van de mate waarin de banken al aan de verwachtingen voldoen.

Resolutie Verzekeraars

De resolutietaak voor verzekeraars bestaat inmiddels vier jaar. In 2022 is voor de laatste groep verzekeraars een eerste versie van het resolutieplan geschreven. Voor de overige verzekeraars is het resolutieplan verder verdiept, onder andere door thematische workshops bij de verzekeraars.
De komende jaren zal de aandacht verschuiven naar de beoordeling van de afwikkelbaarheid van verzekeraars. Om verzekeraars hierbij houvast te bieden heeft DNB in 2022 een concept beleidsregel geconsulteerd waarin DNB kenbaar maakt wat de aandachtspunten zijn bij de beoordeling van de afwikkelbaarheid. Na verwerking van de consultatiereacties zal DNB de beleidsregel in Q1 2023 finaliseren.

Op het gebied van het resolutie instrumentarium heeft DNB met name het bail-in-instrument voor verzekeraars verder uitgewerkt. Hierbij is vooral gekeken naar de uitwerking van de bevoegdheid om polissen te korten en aan te passen en naar de mogelijke toepassing van het bail-in-instrument op verzekeringsgroepen. De uitwerking van de overige instrumenten, zoals sale of business, de overbruggingsinstelling en de inzet van de bijzondere bestuurder, vindt gezamenlijk met bankenresolutie plaats, gezien de grote overlap.

Op beleidsmatig vlak heeft DNB in 2022 een DNB Bulletin gepubliceerd met de uitkomsten van een onderzoek naar de haalbaarheid van een verzekeringsgarantiestelsel (IGS) in Nederland. Daarnaast is eind 2022 een Raadsakkoord gesloten over de invoering van een Europese Richtlijn voor herstel en afwikkeling van verzekeraars (de IRRD). DNB heeft vanuit haar ervaring met verzekeringsresolutie belangrijke input geleverd.

Tot slot heeft DNB in 2022 een seminar over verzekeringsresolutie georganiseerd, waarin is gesproken over IGS, IRRD en de beleidsregel afwikkelbaarheid.

DGS

De werkzaamheden op het vlak van het DGS stonden dit jaar grotendeels in het teken van de DGS uitkering na het faillissement van Amsterdam Trade Bank. Binnen één maand na activering van het DGS was EUR 635 mln. (94,5% van het totale gegarandeerde bedrag) uitgekeerd aan meer dan 18.000 rekeninghouders – bijna 80% van het totaal. Eind 2022 waren deze percentages opgelopen tot meer dan 99% van het totale gegarandeerde bedrag aan ongeveer 24.000 rekeninghouders. De lessen die uit deze casus getrokken zijn, hebben hun weerslag gevonden in aangepaste beleidsregels. Ook zijn zij tijdens een door DNB georganiseerd seminar met de banken gedeeld.

Gezien de internationale context heeft DNB daarnaast verder gewerkt aan een mogelijk grensoverschrijdende uitkeringssituatie, door in te zetten op bilaterale afspraken met DGS-organisaties in andere Europese landen, zoals ook in de ATB-casus gebruikt, en door het uitvoeren van gezamenlijke testen.

In 2022 zijn er nieuwe rondes van actieve voorlichting op de sociale media gelanceerd om de publieksbekendheid met de Nederlandse Depositogarantie te verhogen, alsmede samengewerkt met de banken om de bestaande verplichte informatieverstrekking aan deposanten maximaal te waarborgen. Uit een evaluatie is gebleken dat doelstellingen ten aanzien van de bekendheid van het publiek met de taken van het DGS, zijn gehaald.

In het kader van de beleidsontwikkeling van DGS heeft 2022 in het teken gestaan van het volgen en beïnvloeden van de DGS-richtlijn op vraagstukken zoals de aansluiting op anti-witwasregelgeving en het Europese speelveld rondom de totstandkoming van EDIS. Tot slot is er in 2022 gewerkt aan het opschalen van het beschermingsniveau van de depositohouders in Caribisch Nederland.

3.4 Risicobeheersing

DNB heeft in 2022 belangrijke operationele risico's geïdentificeerd die de doelstellingen en activiteiten op het gebied van Resolutie en DGS konden beïnvloeden. Voor 2022 onderscheidde DNB de volgende risico's:

Procesrisico: onvoldoende draagvlak
Het borgen van voldoende draagvlak binnen Nederland en in andere lidstaten voor een slagvaardig wettelijk regime, c.q. banken en verzekeraars in resolutie te nemen of afwikkelbaar te maken, blijft een aandachtspunt. Een gelijk speelveld binnen de Bankenunie, en daarmee een geloofwaardige resolutieplanning en -uitvoering in Nederland, komt in het geding wanneer voldoende draagvlak niet is geborgd.

Er vindt regelmatig overleg met het Ministerie van Financiën plaats over de consistente toepassing van het resolutieraamwerk voor banken en de inzet vanuit Nederland. De verwachte komst van een Europees resolutieregime voor verzekeraars zal bijdragen aan een gelijk speelveld. De beleidsregel over

de afwikkelbaarheid van verzekeraars draagt bij een consistente toepassing van de afwikkelbaarheids-beoordeling.

Procesrisico: reputatierisico wegens onrealistische verwachtingen
In de toepassing van resolutie bestaan reputatierisico's voor DNB die vaak voortkomen uit onrealistische verwachtingen van de baten van resolutie of onbekendheid met (de beperkingen van) het resolutieregime. In resolutie kan DNB nooit voor alle stakeholders een ideale oplossing bewerkstelligen.

DNB borgt zorgvuldige besluit- en dossiervorming, met nadruk op gedegen (externe) waardering en de No Creditor Worse Off (NCWO) analyse. Tevens door middel van proactieve communicatie met externe stakeholders over het resolutieregime en de toepassing daarvan, maakt DNB duidelijk wat de mogelijke gevolgen in een resolutie- of DGS-casus kunnen zijn. Zo is er in de uitvoering DGS ATB veel aandacht gegeven aan communicatie met alle relevante stakeholders. Via de website zijn alle deposanten geïnformeerd. Dit schepte duidelijke verwachtingen.

Procesrisico: instrumentarium nog in ontwikkeling
Een gedegen aanpak van falen in de banken- of verzekeringssector is afhankelijk van de mate waarin het resolutieraamwerk operationeel is. Het feit dat het resolutieraamwerk 'work in progress' is, kan de ordentelijkheid en effectiviteit van een resolutiecasus op de korte termijn in de weg staan.

DNB heeft haar operationele gereedheid verder verbeterd teneinde te kunnen borgen dat het een instelling in resolutie kan plaatsen of een DGS-uitkering kan doen. Hierdoor worden de mogelijkheden om falen ordelijk aan te pakken vergroot. De ATB casus heeft ervoor gezorgd dat een aantal zaken versneld ingericht zijn. Daarnaast is het draaiboek voor uitkeringen DGS na aanleiding van de ATB casus geactualiseerd.

Juridisch risico
De inzet van resolutie-instrumenten kan zonder precedentwerking leiden tot sterke juridisering en claims. Dat stakeholders zullen procederen, is onvermijdelijk.

Zorgvuldige besluitvorming en goede dossiervorming, zoals in de ATB casus, verminderen de kans dat claims daadwerkelijk worden toegewezen.

Informatiebeveiligingsrisico
Door het wijzigende IT landschap binnen DNB bestaat het risico dat de DGS-applicatie niet volledig voldoet aan de beveiligings- c.q. privacy vereisten.

De jaarlijkse risico-assessments en informatiebeveiligingsanalyses geven goed zicht op de mogelijke risico's op het terrein van informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens, zodat hier direct maatregelen op genomen kunnen worden.

3.5 Key Performance Indicators

Tabel 21 Overzicht KPI's 2022

Ambities	KPI's	Streefwaarden 2022	Uitkomsten 2022
Elke Nederlandse bank en verzekeraar is afwikkelbaar	Aantal instellingen waarvoor een resolutie- of afwikkelingsplan in faillissement is opgesteld	1. Resolutieplannen voor banken die aan de algemeen belangtest voldoen, zijn volledig en verder geoperationaliseerd; 2. Voor beleggingsondernemingen die onder de BRRD vallen worden de resolutieplannen opgesteld; 3. Er heeft een verdere verdieping plaatsgevonden van de resolutieplannen voor verzekeraars; 4. Voor de grote verzekeraars zijn stabiele resolutieplannen opgesteld.	1. Conform streefwaarde. 2. Onder streefwaarde: De resolutieplannen zullen in 2023 opgesteld worden. 3. Conform streefwaarde 4. Conform streefwaarde.
	Mate waarin resolutie-vereisten zijn toegepast	5. De beoordelings- en handhavingskaders voor afwikkelbaarheid en MREL zijn geïmplementeerd en toegepast in navolging van het te ontwikkelen SRB beleid; 6. Met banken is gesproken over tekortkomingen op het gebied van Management Information Systems. 7. De toepassing van het resolutie-instrumentarium voor verzekeraars is verder geïntegreerd in de plannen; 8. DNB heeft een beleidsregel gepubliceerd met verwachtingen voor verzekeraars omtrent afwikkelbaarheid	5. Onder streefwaarde. Er wordt gewerkt aan inbedding in resolutieplanning LSI's 6. Conform streefwaarde. 7. Conform streefwaarde. 8. Onder streefwaarde: De beleidsregel Afwikkelbaarheid verzekeraars is in Q4 2022 geconsulteerd en zal in Q1 2023 worden gefinaliseerd.
	Trend in afwikkelbaarheid	9. Bancaire playbooks op het gebied van sale-of-business, bail-in en liquiditeit zijn uitgewerkt; 10. Op DGS-terrein is de kwaliteit van door bank aangeleverde gegevens (IKB) met 10% verbeterd ten opzichte van 2021;	9. Conform streefwaarde. 10. Onder streefwaarde: De beoordeling IKB kwaliteit zal in Q1 2023 plaatsvinden. Dit is doorgeschoven door de uitvoeringskosten DGS ATB.
Elke falende Nederlandse bank en verzekeraar wordt tijdig afgewikkeld	Operationeel voorbereid op afwikkeling	11. Voor het (cross-sectorale) crisismanagement zijn integrale meerjarige testkalenders opgesteld en minimaal drie interne simulaties uitgevoerd, geëvalueerd en verbeteringen geïmplementeerd 12. Gezamenlijke evaluaties van casuïstiek en simulaties op nationaal en Europees niveau (SRM-SSM) geïmplementeerd 13. Stakeholderanalyse is gefinaliseerd en de dialoog met externe stakeholders is verder verdiept (vastleggen rollen, verwachtingen, etc.) 14. Vereiste DGS-stresstesten met nieuwe guidance vanuit EBA (zowel in NL als in CN) uitgevoerd, met bijzondere aandacht voor het verbeteren van de samenwerking tussen home- en host-DGS-organisaties; 15. DNB handboeken op het terrein van bail-in en sale of business zijn voor banken en verzekeraars verder uitgewerkt. 16. Valuation (waardering) is beleidsmatig verder uitgewerkt; er is een beleidsregel vastgesteld om te kunnen beoordelen of beschikbaarheid van data een belemmering kan vormen voor afwikkelbaarheid. 17. Een eerste versie van het handboek voor de overbruggingsbank is opgesteld. 18. De resolutie-instrumenten voor verzekeraars zijn verder uitgewerkt in DNB-handboeken; 19. De communicatiestrategie in het geval van een resolutie- of DGS-casus is verder verfijnd.	11. Onder streefwaarde: DNB heeft in 2022 een DGS realisatie uitgevoerd. Deze casus wordt geëvalueerd en de lessen daaruit zullen worden geborgd. (Q1). 12. Onder streefwaarde: DNB heeft in 2022 niet geparticipeerd in SRB-oefening. 13. Onder streefwaarde. Verduidelijking rollen en verwachtingen moet nog verder uitgewerkt worden 14. Conform streefwaarde. 15. Conform streefwaarde voor bail-in banken. Onder streefwaarde voor bail-in verzekeraars en sale of business 16. Conform streefwaarde. 17. Onder streefwaarde. Er is nog geen versie handboek brugbank omdat in prioritering is gekozen te werken aan bijzondere bestuurder 18. Onder streefwaarde. Zie 15. 19. Conform streefwaarde en voor DGS boven streefwaarde

Ambities	KPI's	Streefwaarden 2022	Uitkomsten 2022
De wettelijke taken voor resolutie en DGS worden effectief uitgevoerd in optimale synergie met micro-prudentieel toezicht en de overige delen van DNB	Bedrijfsvoering is efficiënt en communicatie is consistent	20. Middels de in 2021 gestarte publiekscampagne is de kennis over het DGS en haar kerntaken verhoogd naar 65%. 21. Capaciteit voor de Resolutie- en DGS taken is geborgd, waarbij de financiering binnen de begrotingskaders blijft en optimaal gebruik wordt gemaakt van beschikbare expertise, ondersteuning en (data) infrastructuur binnen DNB en SRM; 22. DNB communiceert helder en consistent richting sector, markt en publiek ten einde de verwachtingen en impact van haar resolutietaken goed te managen;	20. Conform streefwaarde. 21. Conform streefwaarde. 22. Conform streefwaarde
DNB draagt bij aan een slagvaardig Europees resolutiemechanisme dat aan onderhavige instellingen afdoende en vergelijkbare eisen stelt	Reputatie en gelijk speelveld	DNB zet zich op Europees niveau (SRB, EBA, EFDI, EIOPA, EC) in voor: 23. Beleidsontwikkeling op het gebied van (achtergestelde) MREL, interne MREL voor bankgroepen en een concreet beoordelingskader voor uitgifte van MREL in derde landen 24. Operationalisering van het bail-in instrument 25. Beleid omtrent liquiditeit en financiering 26. Vormgeving van EDIS, versteviging van de home-host samenwerking, verdere harmonisatie van het DGS en opvolging van de DGSD-evaluatie 27. Versteviging van het internationale crisismanagementraamwerk voor middelgrote en kleine banken in de aangekondigde herziening door de Europese Commissie 28. Harmonisatie van herstel- en afwikkelingskaders voor verzekeraars 29. Implementatie van het resolutieregime voor CCPs 30. Aansluiting DGS-richtlijn op anti-witwasregelgeving 31. Op de overige beleidsterreinen is de internationale inzet minimaal 32. BRRD2 en de begeleidende herstelwetgeving is tijdig en effectief geïmplementeerd door de wetgever in nationale wetgeving	23. Conform streefwaarde. Al naar gelang de status van de beleidsterreinen heeft DNB stappen gezet/bijgedragen aan verder ontwikkeling 24. Conform streefwaarde. 25. Conform streefwaarde. 26. Conform streefwaarde. 27. Conform streefwaarde. 28. Conform streefwaarde. 29. Conform streefwaarde. 30. Conform streefwaarde 31. Conform streefwaarde. 32. Conform streefwaarde.

Bijlagen

Bijlage 1 Toetsingen, markttoetreding, interventie en handhaving

Bijlage 2 Details capaciteit en financiering

Bijlage 3 Verslaggevingsgrondslagen, kostentoerekening en rechtmatigheidcriteria

Bijlage 4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Bijlage 5 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

Bijlage 6 Afkortingenlijst

Bijlage 1 Toetsingen, markttoetreding, interventie en handhaving

Tabel 22 Aantal getoetste beleidsbepalers

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kredietinstellingen	169	99	287	219	185	247
Kredietinstellingen 2e echelon	56	43	51	49	54	67
Verzekeraars	196	183	303	342	186	230
Verzekeraars 2e echelon	49	40	31	33	36	38
Overige Wft[1]	152	242	179	308	353	453
Pensioenfondsen	427	410	557	713	416	369
Betaalinstellingen	105	40	340	259	354	285
Trustkantoren	99	135	179	170	169	174
Cryptodienstverleners[2]				110	117	212
Overige[3]	107	70	17	48	39	13
Totaal[4]	**1.360**	**1.262**	**1.944**	**2251**	**1909**	**2088**

1 Toetsingen bij financiële holdings, afwikkelondernemingen, beleggings- 1 Toetsingen bij financiële holdings, afwikkelondernemingen, beleggingsondernemingen, clearinginstellingen en premiepensioeninstellingen.
2 Vanaf de inwerkingtreding van de 'Implementatiewet wijziging vierde anti-witwasrichtlijn' op 21 mei 2020 dienen aanbieders van cryptodiensten een registratie aan te vragen en toetst DNB bestuurders, mede-beleidsbepalers, commissarissen en houders van een gekwalificeerde deelneming van aanbieders van cryptodiensten.
3 Toetsingen bij instellingen op de BES-eilanden en bij centrale tegenpartijen (central counterparty of CCP's).
4 Dit totaal bestaat uit de drie soorten toetsingen die DNB uitvoert: toetsingen waarbij DNB op geschiktheid én betrouwbaarheid toetst, toetsingen waarbij DNB alleen op betrouwbaarheid toetst en toetsingen waarbij DNB op reputatie toetst (waarbij DNB vaststelt of de te toetsen persoon betrouwbaar en vakbekwaam is).

Tabel 22 Aantal getoetste beleidsbepalers - vervolg

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Waarvan:						
Positieve uitkomst met voorwaarden	16	13	4	12	9	18
Formeel negatief besluit[5]	3	2	1	0	0	0
Ingetrokken aanvraag n.a.v. toetsing[6]	32	28	19	20	25	8
Ingetrokken aanvraag tijdens toetsingsproces[7]		15	26	21	7	10
Ingetrokken aanvraag voor toetsingsproces[8]	77	72	68	145	87	157
Buiten behandeling gesteld[9]	11	15	22	49	46	48
Hertoetsing geschiktheid en/of betrouwbaarheid	6	5	10	5	5	3
Percentage negatieve uitkomst[10]	**4%**	**6%**	**5%**	**4%**	**3%**	**2%**

5 Zaken waarbij DNB na een toetsingsgesprek tot het oordeel komt dat de kandidaat ongeschikt of onbetrouwbaar is en dit heeft neergelegd in een besluit dat naar de onderneming is verzonden.

6 Zaken waarbij DNB na een toetsingsgesprek tot het oordeel komt dat de kandidaat ongeschikt of onbetrouwbaar is en de instelling besluit om de kandidaat terug te trekken nadat het voornemen tot een negatief besluit door DNB bekend is gemaakt aan kandidaat en onderneming.

7 Zaken waarbij de instelling besluit om de kandidaat gedurende het toetsingsproces terug te trekken, voordat DNB tot een oordeel is gekomen, maar nadat het proces gestart is, bijvoorbeeld na een aanvullende vraag om informatie, of een eerste toetsingsgesprek. Deze categorie werd vóór 2018 niet apart geregistreerd maar was onderdeel van de algemene categorie 'ingetrokken aanvragen'. Vanaf 2018 is deze categorie 'ingetrokken aanvragen' gesplitst in 'ingetrokken tijdens toetsingsproces' en 'ingetrokken voor toetsingsproces'.

8 Zaken waarbij de instelling besluit om de kandidaat terug te trekken voordat DNB is gestart met het toetsingsproces.

9 Zaken die door DNB buiten behandeling zijn gesteld, bijvoorbeeld doordat de instelling de aanvraag niet tijdig heeft aangevuld.

10 Het percentage negatieve uitkomst bij geschiktheid is een optelsom van het aantal formeel negatieve besluiten, het aantal ingetrokken aanvragen n.a.v. toetsing en het aantal ingetrokken aanvragen tijdens toetsingsproces, gedeeld door het aantal toetsingen waarbij DNB op geschiktheid én betrouwbaarheid heeft getoetst (in 2022:837)

Tabel 23 Aantal verleende vvgb's[1]

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal vvgb's	**214**	**339**	**594**	**430**	**355**	**585**
banken	41	15	36	82	14	21
elektronischgeldinstellingen	0	0	41	20	40	70
betaalinstellingen	-	-	241	89	106	143
verzekeraars	38	28	59	93	32	35
premiepensioeninstellingen	11	3	5	8	7	4
beleggingsondernemingen en beheerders icbe	124	293	212	138	156	310
BES instellingen	0	0	0	0	0	2

1 De aangegeven aantallen betreffen verleende vvgb's. Niet alle vvgb-aanvragen leiden tot het daadwerkelijk verlenen van de gevraagde vvgb. Sommige aanvragen kunnen vanwege onvolledigheid buiten behandeling zijn gesteld of op prudentiële gronden zijn afgewezen. Ook zijn in 2022 meerdere aanvragen door de aanvragers ingetrokken.

Tabel 24 Inschrijvingen in registers[1]

	2017	2018	2019	2020	2021	NL	BES	2022
Onder toezicht DNB								
Kredietinstellingen[2]	104	103	102	94	97	86	9	95
Verzekeraars	167	159	159	114	226	204	3	207
Herverzekeraars	9	9	8	8	91	93		93
Pensioenfondsen	260	234	189	181	193	172	1	173
Betaalinstellingen[3]	50	43	33	65	94	98	3	101
Trustkantoren[4]	137	118	104	163	152	148	1	149
PPI	10	10	5	7	7	7		7
Aanbieders cryptodiensten						64		64
Afwikkelondernemingen	2	2	2	2	4	4		4
Notificaties in Nederland								
Kredietinstellingen[2]	614	618		151	609	633	7	640
Verzekeraars	1030	1025	1056	265	912	923	15	938
Herverzekeraars	80	81	80		82	85		85
Pensioenfondsen							1	1
Betaalinstellingen[3]			651	575	579	830	3	833
Trustkantoren[4]							1	1
PPI								
Aanbieders cryptodiensten								
Afwikkelondernemingen								

1 Per 2021 is een gedetailleerdere selectie van toepassing op de tabellen.
2 Inclusief niet-EU bijkantoren (3)
3 Hieronder zijn ook de begrepen de Wisselkantoren, Geldtransactiekantoren en Elektronischgeldinstellingen.
4 Inclusief enkelvoudige en groepshoofden

BES
Kredietinstellingen (6) en verzekeraars(7) betreffen tevens buitenlandse verzekeraars met vergunning voor bijkantoor
Geldtransactiekantoren inbegrepen onder Betaalinstellingen (3)

Tabel 25 (In)formele maatregelen ter handhaving van prudentiële en integriteitsregelgeving bij onder toezicht staande instellingen

							Waarvan:							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Banken	Verzekeraars	Pensioen-fondsen	Betaal-instellingen	Trust-kantoren	Beleggings-instellingen	Crypto-instellingen	Beleggings-ondernemingen
Informele handhavingsmaatregelen (normoverdragend gesprek en waarschuwingsbrief)			10	9	18	16	3	3	1	4	1	0		4
Aanwijzing	13	6	15	16	5	4	1	0			3	0		0
Last onder dwangsom	15	8	11	4	7	7	0	0	1	1	1	0	0	4
Bestuurlijke boete	15	9	18	25	12	6	0	0	0	3	2	0	0	1
Openbare waarschuwing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stille curatele	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Aanstelling bewindvoerder	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Doorhaling uit het register	2	6	6	1	1	2	0	0	0	0	2	0		0
Aanvraag failissement				1	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Aangifte bij het OM	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0		0
Totaal	**47**	**29**	**67**	**57**	**44**	**35**	**4**	**3**	**2**	**8**	**9**	**0**		**9**
Gepubliceerde formele maatregelen	2	0	5	29	11	13	1	0	0	2	5	3	0	2

Tabel 26 Maatregelen bij niet onder toezicht staande instellingen

								Waarvan:					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Banken	Verzekeraars	Pensioen-fondsen	Betaal-instellingen	Crypto-instellingen	Trust-kantoren
Last onder dwangsom	0	1	1	3	7	0	1					1	
Bestuurlijke boete	0	0	0	0	2	2	1					1	
Openbare waarschuwing						1	1					1	
Aanwijzing	0	0	0	0	0	0	0						
Stille curatele	0	0	0	0	0	0	0						
Aangifte bij het OM	0	0	0	0	0	0	0						
Faillissement op verzoek DNB	0	0	0	0	0	0	0						
Totaal	**0**	**1**	**1**	**3**	**9**	**3**	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**3**	**0**
Gepubliceerde formele maatregelen	0	1	0	2	3	11	3					1	2

Tabel 27 Bezwaar- en (hoger) beroepsprocedures[1]

	Bezwaar						Beroep					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Banken	28	11	5	10	4	2	3	3	1	3	3	1
waarvan particulieren[2]	0	0	2	1	0	46	1	1	0	1	0	0
Verzekeraars	8	4	3	2	5	2	6	13	1	5	9	6
Pensioenfondsen	4	16	12	4	4	2	0	3	5	7	4	1
Betaalinstellingen	8	7	9	6	17	8	20	11	8	5	8 5	11
Trustkantoren	8	10	10	13	13	14	3	4	12	13	12	18
Beleggingsondernemingen- en instellingen	26	14	22	13	11	14	4	2	3	7	4	4
Crypto					7	24					0	22
Overige		17	5	1	0	0		11	3	0	0	0
waarvan particulieren		11	5	0	0	0		9	3	0	0	0
Totaal	**82**	**79**	**66**	**49**	**61**	**112**	**36**	**47**	**33**	**40**	**40**	**63**
waarvan particulieren[2]	0	11	7	1	0	46	1	10	3	1	0	0

1 Dit betreft de in het betreffende jaar afgesloten zaken alsmede de per 31 december van het betreffende jaar nog in behandeling zijnde zaken.
2 Dit betreft het aantal zaken van particulieren over de toepassing van het depositogarantiestelsel (ATB) en zijn meegeteld met het totaal aantal zaken van banken.

Tabel 28 Uitkomst procedures

Type procedure	Bezwaar	Beroep	Hoger Beroep	Voorlopige voorziening	Civiel
Lopend	15	44	7	0	0
Afgerond	97	12	0	2	0
(deels) gegrond/toegewezen	18[1]	6	0	0	0
Ongegrond/afgewezen	34	3	0	0	0
Niet-ontvankelijk	3	1	0	0	0
Ingetrokken	42[2]	2	0	2	0
Anders	0	0	0	0	0
Totaal	**112**	**56**	**7**	**2**	**0**

1 Waarvan 11 deels gegrond, deels ongegrond

2 Dit jaar zijn veel bezwaren ingetrokken. Daaraan lagen verschillende redenen ten grondslag. In vijf heffingszaken is het bezwaarschrift ingetrokken nadat DNB aan het bezwaar tegemoetgekomen was, door middel van een creditnota. Daarnaast is een groot deel van de DGS-bezwaren ingetrokken nadat DNB met bezwaarmakers in contact was getreden om een nadere toelichting te verschaffen. Deze bezwaren kwamen namelijk regelmatig voort uit gebrek aan bekendheid met de DGS-regelgeving, of uit de verkeerde veronderstelling dat opgebouwde rente niet reeds maandelijks was uitgekeerd en derhalve nog voor vergoeding in aanmerking kwam.

Bijlage 2 Details capaciteit en financiering

Tabel 29 Personele inzet op taken Resolutie, DGS, BCS en CCPs

Capaciteitsinzet divisie resolutie in Fte	Begroot 2022	Real 2022
Resolutie banken	**30,6**	**40,0**
Resolutieplanning	10,0	12,6
Waarvan LSIs	3,5	5,8
Resolutie-instrumentarium	6,0	8,5
Coördinatie, beleidsontwikkeling en wetgeving	7,7	10,2
Crisismanagement en communicatie	1,5	1,5
Data en digitale ambitie	1,3	2,5
Resolutiefondsen	0,4	0,4
Management en ondersteuning	3,8	4,3
Resolutie verzekeraars	**20,7**	**19,6**
Resolutieplanning	7,0	6,7
Resolutieinstrumentarium	4,2	3,9
Coördinatie, beleidsontwikkeling en wetgeving	5,0	4,5
Crisismanagement en communicatie	1,5	1,0
Data en digitale ambitie	0,6	0,6
Management en ondersteuning	2,5	2,9

Capaciteitsinzet divisie resolutie in Fte	Begroot 2022	Real 2022
DGS NL	**8,5**	**11,2**
Toezicht op DGS-verplichtingen	1,5	1,5
Beleid en strategie	1,5	1,5
NDGS Uitkeringsproces	1,0	1,0
Crisismanagement	1,0	3,4
Financiering	1,0	1,0
Publieksbekendheid DGS	0,5	0,5
Digitale ambitie	0,7	0,7
Management en ondersteuning	1,3	1,6
DGS-CN	**1,0**	**1,0**
BCS	**0,5**	**0,5**
CCPs	**4,5**	**2,9**
Totaal	**65,8**	**74,1**
Totaal exclusief DGS-CN en CCPs	**59,8**	**69,7**

Tabel 30 Totale opbrengsten van instellingen (voorschotten) 2022

EUR miljoen	Opbrengsten toezicht	*waarvan regulier*	*waarvan leges*	*waarvan b&d*	Ontvangen resolutie	Ontvangen DGS	Ontvangen totaal
Banken[1]	94,3	93,9	0,4	-	9,5	5,6	109,3
Verzekeraars	46,0	45,5	0,5	-	6,5		52,5
Verzekeraars (exclusief Zorg)	43,0	42,5	0,5	-	6,5		49,5
Zorgverzekeraars	3,0	3,0	-	-	-		3,0
Pensioenfondsen	31,2	31,2	0,0	-			31,2
Beleggingsinstellingen en -ondernemingen	8,7	7,6	0,7	0,4	-		8,7
Betaal- en elektronischgeldinstellingen	11,8	10,9	0,5	0,4			11,8
Trustkantoren	6,2	5,7	0,0	0,5			6,2
Cryptoinstellingen	6,8	3,3	0,1	3,4			6,8
Bonaire, St Eustatius en Saba	0,1	0,1	-	-			0,1
Totaal	**205,1**	198,3	2,2	4,6	**15,9**	**5,6**	**226,7**

1 Banken incl overige kredietinstellingen (niet banken).

Bijlage 3 Verslaggevingsgrondslagen, kostentoerekening en rechtmatigheidcriteria

De ZBO-verantwoording is opgesteld in overeenstemming met de Kaderwet ZBO, de Wet bekostiging financieel toezicht 2019 en onderliggende regelgeving en afspraken (Besluit bekostiging financieel toezicht 2019, Regeling bekostiging financieel toezicht 2019, Regeling bekostiging financieel toezicht eenmalige handelingen, het Toezichtarrangement tussen het ministerie van Financiën en DNB en het controleprotocol financiële verantwoording Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank N.V.).

De waarderingsgrondslagen, op basis waarvan de ZBO-verantwoording is opgesteld, zijn gelijk aan de waarderingsgrondslagen die zijn gehanteerd bij de jaarrekening van DNB. De kosten zijn daarbij toegerekend op basis van onderstaande toerekeningssleutels. De kosten die worden toegerekend aan de ZBO-taken zijn integrale kosten, d.w.z. inclusief de kosten voor ondersteuning die voor deze taak zijn gemaakt. De toerekening van de kosten naar de taken gebeurt voor de primaire divisies aan de hand van de capaciteitsverdeling (in fte's). De belangrijkste sleutels voor de toerekening van de interne centrale ondersteuning zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 31 Belangrijkste toerekeningssleutels ondersteuning

Onderdeel	Belangrijkste diensten	Toegerekend naar taken op basis van
ICT	ICT vernieuwing (Toezicht specifiek)	Gerealiseerde uren; de verdeling naar sectoren volgt het principe dat de grootste sectoren het meest profijt hebben van vernieuwing
	ICT bankbrede vernieuwing en ondersteuning	Bankbrede fte sleutel [1)]
	Datadiensten	Ingroei cf afspraken NKK[2]
Facilitair en beveiliging	Huisvesting en beveiliging hoofdgebouw	Vast bedrag per jaar, gebaseerd op vierkante meters en fte's primaire divisies[3]
Bedrijfsvoering overig	Informatie diensten, inkoop	Bankbrede fte sleutel
Adviesdiensten	HR, risicomanagement, finance, communicatie	Bankbrede fte sleutel
Juridische zaken	Juridisch advies	Gerealiseerde uren/kosten externe juridische experts
	Juridische ondersteuning (compliance)	Bankbrede fte sleutel
Overig	Directie, interne accountantsdienst, SFO	Bankbrede fte sleutel

1 De kosten van de ondersteunende organisatie-onderdelen worden zoveel mogelijk middels de zogenaamde bankbrede FTE-sleutel toegerekend. Dit betekent dat het totaal van capaciteitsverdeling van de primaire divisies naar taken wordt gebruikt voor toerekening van deze diensten naar taken. Dit gebeurt met name voor algemene, bankbrede diensten, die voor alle taken van DNB inzetbaar zijn.

2 In het ZBO-kostenkader 2021-2024 is afgesproken om de toerekening van de kosten voor datadiensten aan de Toezichttaak te laten infaseren. Door de verdeelsleutel voor de nieuwe kaderperiode gefaseerd in lijn te brengen met de werkelijke verdeling, wijzigt de toerekening aan de ZBO vanaf 2022 jaarlijks met EUR 2,5 mln in de periode tot en met 2025.

3 Dit is gebaseerd op een bestuurlijke afspraak in het ZBO-kostenkader om de tijdelijke extra kosten (transitiekosten) als gevolg van het programma Huisvesting in de jaren 2021-2024 niet aan de ZBO-taken door te belasten.

Bijlage 4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Aansprakelijkstellingen en aansprakelijkheidsprocedures

Het komt voor dat DNB uit hoofde van haar toezichttaak of anderszins aansprakelijkstellingen ontvangt (of aankondigingen van aansprakelijkstellingen). In sommige gevallen worden aansprakelijkheidsprocedures tegen DNB aanhangig gemaakt. Indien de uit een dergelijke procedure voortvloeiende verplichting voor DNB niet redelijkerwijs valt in te schatten of het niet waarschijnlijk is dat de verplichting moet worden voldaan, wordt volstaan met vermelding in deze toelichting.

Op dit moment zijn tegen DNB geen aansprakelijkheidsprocedures aanhangig.

Bijlage 5 Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
Aan: de raad van commissarissen en de directie van De Nederlandsche Bank N.V.
Verklaring over de in de ZBO-verantwoording 2022 opgenomen gecontroleerde tabellen

Ons oordeel

Wij hebben bepaalde in de ZBO-verantwoording over 2022 opgenomen tabellen van De Nederlandsche Bank N.V. (hierna: 'DNB') te Amsterdam gecontroleerd.

Ons oordeel heeft uitsluitend betrekking op de volgende tabellen en bijlage inzake de kosten, opbrengsten en voorschotten van het toezicht, resolutie en depositogarantiestelsel:

- tabel 1 Gerealiseerde kosten 2022 ZBO-taken DNB;
- tabel 2 Kostenverdeling per doelgroep;
- tabel 4 Exploitatieresultaat toezichtkosten in 2022;
- tabel 15 Gerealiseerde kosten Resolutie en DGS;
- tabel 20 Exploitatieresultaat Resolutie en DGS 2022; en
- tabel 30 Totale opbrengsten van instellingen (voorschotten) 2022.

Hierna verwijzen wij naar bovenstaande tabellen en bijlage als 'de gecontroleerde tabellen'.
Naar ons oordeel:

- zijn deze gecontroleerde tabellen in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de in bijlage 3 van de ZBO-verantwoording opgenomen verslaggevingsgrondslagen en kostentoerekening; en
- zijn de in de gecontroleerde tabellen verantwoorde kosten, opbrengsten en voorschotten, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in het Controleprotocol financiële verantwoording Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank N.V. (het 'Controleprotocol') opgenomen rechtmatigheidscriteria.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde tabellen'.

Wij zijn onafhankelijk van De Nederlandsche Bank N.V. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen de aandacht op bijlage 3 van de ZBO-verantwoording waarin de basis voor financiële verslaggeving is uiteengezet. De gecontroleerde tabellen zijn opgesteld voor het ministerie van Financiën en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, om conform het toezichtarrangement DNB en de AFM, DNB in staat te stellen verantwoording af te leggen en te voldoen aan de vereisten die zijn opgenomen in bijlage 3 van de ZBO-verantwoording opgenomen verslaggevingsgrondslagen, kostentoerekening en rechtmatigheidscriteria. Hierdoor zijn de gecontroleerde tabellen mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Andere informatie

Naast de door ons gecontroleerde tabellen en onze controleverklaring daarbij, omvat de ZBO-verantwoording andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de gecontroleerde tabellen verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de gecontroleerde tabellen of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de gecontroleerde tabellen.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de gecontroleerde tabellen
De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de gecontroleerde tabellen in overeenstemming met de in bijlage 3 van de ZBO-verantwoording opgenomen verslaggevingsgrondslagen en kostentoerekening.

De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de gecontroleerde tabellen verantwoorde kosten, opbrengsten en voorschotten in overeenstemming met het Controleprotocol.

In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opstellen van de gecontroleerde tabellen en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van DNB.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde tabellen
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de gecontroleerde tabellen nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben onze materialiteit in lijn met het Controleprotocol vastgesteld op 2% van de verantwoorde gerealiseerde kosten, zoals opgenomen in de ZBO-verantwoording van DNB, ofwel EUR 4,4 miljoen.
Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controle-standaarden, het Controleprotocol, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.
Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat:
  - de gecontroleerde tabellen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van kosten, opbrengsten en voorschotten, die van materieel belang zijn,
  - het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij

fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de DNB;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de gecontroleerde tabellen staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de gecontroleerde tabellen en de daarbij opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de gecontroleerde tabellen de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven en of de in deze gecontroleerde tabellen opgenomen kosten, opbrengsten en voorschotten in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.
Amstelveen, 22 maart 2023
KPMG Accountants N.V.

M.A. Huiskers RA

Bijlage 6 Afkortingenlijst

ABT:	Algemeenbelangtest
AFM:	Autoriteit Financiële Markten
AML:	Anti Money Laundering
Bbft:	Besluit bekostiging financieel toezicht
BES:	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BRRD:	Bank Recovery and Resolution Directive
CBCS:	Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten
CCP:	Central Counterparty
CFT:	Combating the Financing of Terrorism
CN:	Caribisch Nederland
CRD:	Capital Requirements Directive
CRR:	Capital Requirements Regulation
CWO:	Collectieve Waarde Overdrachten
DGS:	Depositogarantiestelsel
DNB:	De Nederlandsche Bank
DLR:	Digitaal Loket Rapportages
DLT:	Digitaal Loket Toezicht
EBA:	European Banking Authority
EC:	Europese Commissie
ECB:	Europese Centrale Bank, European Central Bank
EDIS:	European Deposit Insurance Scheme
EIOPA:	European Insurance and Occupational Pensions Authority
ERB:	Eigen Risico Beoordeling
ESA:	Europese Toezichthoudende Autoriteiten
ESG:	Environmental, Social and Governance
FATF:	Financial Action Task Force
FEC:	Financieel Expertise Centrum
FIOD:	Fiscale Inlichtingen en OpsporingsDienst
FIU-NL:	Financial Intelligence Unit
FSB:	Financial Stability Board
IAIS:	International Association of Insurance Supervisors
ICAAP:	Internal Capital Adequacy Assessment Process
IFD:	Investment Firm Directive
IFR:	Investment Firm Regulation
IKB:	Individueel klantbeeld
IRT:	Internal Resolution Team
KPI:	Key performance indicator
LCR:	Liquidity Coverage Ratio
LSI:	Less Significant Institution
MoU:	Memorandum of Understanding
MREL:	Minimum requirement for own funds and eligible liabilities
MTO:	Money Transfer Organisaties
MVP:	Minimum Viable Products
NCWO:	No-creditor-worse-off
NLP:	Natural Language Processing
NPR:	Nieuwe Pensioenregeling
NRA:	Nationale resolutie autoriteit
OBI:	Overbrugginsinstelling
OM:	Openbaar Ministerie
ORSA:	Own Risk and Solvency Assessment
OSINT:	Open Source Intelligence
PSD:	Payment Service Directive
PUO:	Pensioenuitvoeringsorganisatie
RIECs:	Regionale Informatie en Expertise Centra

SI:	Significant Institution
SIRA:	Systematische Integriteitsrisicoanalyse
SLA:	Service Level Agreement
SoB:	Sale of Business
SRB:	Single Resolution Board
SREP:	Supervisory Review and Evaluation Process
SRM:	Single Resolution Mechanism
SSM:	Single Supervisory Mechanism
UFR:	Ultimate Forward Rate
Vvgb:	Verklaring van geen bezwaar
Wbft:	Wet bekostiging financieel toezicht
Wft:	Wet op het financieel toezicht
Wwft:	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
ZBO:	Zelfstandig bestuursorgaan

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl

Volg ons op:

DeNederlandscheBank
EUROSYSTEEM